

Erasmiaan voor altijd

De oud-leerlingen van Semper Floreat zetten zich graag in voor hun oude schooltje. De verbondenheid is groot en de nieuwe rector maakt graag gebruik van de ervaring en kennis van de Alumni. In november 2010 werd hun advies ingewonnen.

Als relatieve nieuwkomer (ik weet niet of je dat na ruim een jaar nog mag zeggen) valt mij bijna elke dag op hoe groot de verbondenheid tussen de leerlingen is. Het gemeenschappelijke (één van de 1100 Erasmianen zijn) is blijkbaar zo sterk dat het niet nodig is om je op een vervelende manier te onderscheiden, wordt er minimaal gepest

en laten de leerlingen elkaar in hun waarde ongeacht de grote verschillen in talent, afkomst, stijl en uiterlijk. Een samenleving waarvan je zou hopen dat die ook in de echte, grote mensenwereld gewoon zou zijn.

vervolg op: PAGINA 2

IN DIT NUMMER:

Walter de Vries

Acht maanden van het jaar op pad

4

Govaert Kok

De Tolle stapt naar de rechter

8

De goden van de Olympia

Een kunsthistorisch verslag

12

EN VERDER:	Semper Floreat: TU-dag november	2
	Boeken: Toebosch & van der Does	3
	Beauty & Brains: Wendy Troost	7
	Paul Kramer: Terug voor de klas	12
	Ben Trijelaar: Visserslatijn	15
	Marietje d'Hane-Scheltema: Troje	16
	Eveline Bruijn: De taal van het hart	18
Nieuwjaar: over de hele wereld	19	
Service: Ledenmutaties	20	

praefatio

Is het Erasmiaans een alfaschool?

Tijdens de bèta-avond met bètaleraren, bèta's die in Delft hebben gestudeerd en een afvaardiging van de universiteit zelf kwam deze vraag uitgebreid aan de orde. Vijftien procent van de Erasmianen die eindexamen hebben gedaan, gaat naar Delft. Een hoog percentage vergeleken bij vroeger. Ze doen het in Delft overigens gemiddeld slechter dan hun medestudenten en ook het uitvalpercentage is hoger. Daar moet iets aan worden gedaan en dat gaat ook gebeuren.

Maar dan die vraag: "Is het Erasmiaans een alfaschool?" en de vervolgvraag: "Is dat erg?". Het was natuurlijk een alfaschool met het accent op de klassieke vorming. Als leerlingen dat niet beviel, gingen ze weg. Je kon wel Hebreeuws en filosofie er bij nemen, maar extra aandacht voor spannende wiskundige problemen en ingewikkelde chemische proefjes kan ik mij niet herinneren. Zelfs schaken en dammen werden volgens onze docenten meer als kunstvorm bedreven.

Erg werd dit allemaal niet gevonden, want de meeste bèta's werden (en worden) dokter en niet ingenieur. Tijdens de bèta-avond was ik onder de indruk van de observaties van (jonge) oud-leerlingen betreffende het bètaonderwijs. Zij vinden het droevig dat de aansluiting niet goed is. Voor hen is het gymnasium veel minder de Latijnse school die het ooit was en veel meer een voorbereiding op hun bètatoekomst. Misschien ligt hier een mooie uitdaging voor het Erasmiaans. Ik herinner mij nog

goed dat mij in de eerste klas werd ingepeperd dat die hele discussie over alfa en bèta eigenlijk maar gezeur was. Griekse filosofen die wij erg alfa vonden, waren knappe wis- en natuurkundigen. Een handige oplossing voor een school waar de leerlingenpopulatie aan het veranderen is?

door **KLAAS TASELAAR**

In 2007 bleek dat één miljoen Nederlanders beweert schrijven als hobby te hebben. Van dat miljoen koestert een derde ook de ambitie

om officieel te debuten. De meeste schrijvers echter ervaren hun schrijverschap als uitlaatklep of ontspanning. Dat bleek uit een representatief onderzoek van TNS NIPO. De opvallendste conclusie uit het onderzoek is dat er meer mensen zijn die over schrijven fantaseren, dan mensen die het ook daadwerkelijk doen.

Ik zal mezelf geen schrijver noemen - al schrijf ik veel - dus val ik onder de hobby-schrijvers en is het schrijven van dit artikel een uitlaatklep of ontspanning. Ontspannend is het niet, resteert de uitlaatklep. Dat is best sneu, want ik had geen idee dat ik een uitlaatklep nodig had. Maar aangezien het onderzoek representatief is, moet ik het er mee doen of ik moet mij eens echt een inspannen en eens een stuk verder doorschrijven dan de vierhonderd woorden van dit artikel. Liefst ook nog een beetje leesbaar en origineel. Vervolgens bied ik de tekst, omgedoopt tot manuscript, aan bij een uitgever en die beslist dan of het commercieel verantwoord is om het in boekvorm te publiceren. De kans dat ik iets schrijf wat dusdanig relevant is, dat het om de inhoud alleen al uitgegeven dient te worden, acht ik niet zo groot.

Zo'n plan valt bij mij onder de noemer ambitie en daar loop ik niet meer van over. Toch knaagt er wel wat en weet ik ook dat het schrijven voor de Tolle me veel plezier brengt en dan vooral het moment, waarop de drukker mij de versgedrukte Tolle overhandigt en ik een soort geboortegevoel meemaak. Mijn schrijfsels worden wél gepubliceerd, weliswaar door mijzelf, maar toch.

Op het Erasmiaans kennen we een wagonlading hobbyschrijvers, maar ook een groot aantal echte schrijvers, die hun werk in boekvorm gepubliceerd krijgen. Jaloezie steekt op, maar achter elk boek zit een moeizame ontstaansgeschiedenis, waarbij de schrijver of schrijfster in volledige afzondering zit te frutten op versie vijftien van een boek, dat ze zelf door het vele herlezen niet meer kunnen velen. Ook zij kennen de euforie als het boek uiteindelijk bij de Donner op een keurige stapel ligt en ze kopen er vervolgens tien om die onder vrienden en bekenden te verspreiden. Dat is ook best sneu.

Het wordt een ander verhaal als de titel erg in trek is en er budget beschikbaar is voor een nieuw boek en de recensies meevallen of best goed uitvallen. Bestsellers worden er niet geschreven door Erasmianen, al moeten we onze dichters niet uitvlakken, die behoorlijke verkoopcijfers scoren.

Ik en met mij nog een aantal hobbyschrijvers hebben een Tolle volgeschreven, waarbij de nadruk is komen te liggen op schrijven en op ambitie. Het blijft een leuke uitlaatklep.

hoofredactie **WALTER BAGHUIS**

17e jaargang, nummer 2, december 2010

Tolle Belege is een uitgave van Semper Floreat, de oud-leerlingenvereniging van het Erasmiaans Gymnasium en verschijnt twee keer per jaar. Oplage: 1.500

Redactie & Bestuur:
 Mariëlle Gispén-Pronk
 Marjolein Leibbrandt
 Judith Wegman
 Kees de Graaff
 Klaas Taselaar
 Dennis Boddé
 Walter Baghuis
 Nelleke Hennemann
 Charlotte Polak

Ontwerp en vormgeving
 TradeMARC design&layout
 www.trademarc.nl

Correspondentieadres:
 Semper Floreat p/a
 Tankenberg 140
 2905 RC Capelle aan den IJssel
 Bankrekeningnummer:
 2150276 t.n.v. Semper Floreat
 De contributie bedraagt € 15 per jaar of € 10 voor studenten (max. 5 jaar)

**Opmerkingen/reacties/
 rectificaties/kopij:**
 administratie@semper-floreat.nl

TU-Dag smaakt naar meer

Het is al donker als ik de inmiddels vertrouwde parkeerplaats van het Erasmiaans opdraai. Ik ben zenuwachtig. Vanavond moet blijken of een plan dat al maanden in voorbereiding is daadwerkelijk gaat werken.

Als nieuw bestuurslid van Semper Floreat had ik een half jaar geleden beloofd om me in te zetten om de banden tussen oud-leerlingen en het Erasmiaans aan te halen en om te onderzoeken hoe Semper Floreat kon bijdragen aan de ontwikkeling van de school. De school was al bezig met het organiseren van bijeenkomsten dus dat sloot mooi aan. In nauw overleg met Paul Scharff en de verdere schoolleiding hadden we als eerste voor een bèta-thema gekozen, namelijk "Hoe zou de aansluiting tussen de TU-Delft en het Erasmiaans verbeterd kunnen worden?" Maar... zit daar iemand op te wachten?

De avond begint goed. Met uitzondering van de zieke Jankees Ouwerkerk is de voltallige schoolleiding, samen met de docenten schei-, wis- en natuurkunde aanwezig om ons te verwelkomen. Claviger Peter en zijn vrouw Dineke staan klaar met verse koffie en verrukkelijke petit fours in de schoolkantine. Wat een verschil is deze Mexicaans aandoende vrolijke "Cantina" met de licht zurig ruikende jongensgymzaal die ik me herinner. Ik schuif nog wat met stoelen en bid dat de ruim twintig oud-leerlingen die toegezegd hebben te komen inderdaad op komen dagen.

En dat doen ze, natuurlijk, een mooi divers gezelschap van studenten, ondernemers, wetenschappers, ex-pats, architecten, gemeenteambtenaren en stoere off-shore ingenieurs. Alle leeftijden en opvallend veel vrouwen. Als ook de delegatie van de TU arriveert kunnen we beginnen. In de vaardige handen van rector Paul Scharff en decaan Ank Groenendijk komt de discussie al snel op gang. Daar is ook wel aanleiding toe want uit de statistieken van de TU blijkt dat van de twintig à vijftientwintig oud-Erasmianen die jaarlijks gaan studeren aan de TU gemiddeld de helft vroegtijdig afhaakt. Vergeleken met andere scholen is dat een bedroevend percentage.

Het regent suggesties ter verbetering, vaak vanuit eigen ervaring. Zo pleiten de jongere oud-leerlingen voor afschaffing van de grafische calculator en voor meer inhoudelijke uitdaging, bijvoorbeeld door de mogelijkheid om aantrekkelijke

projecten te doen en aanscherping van de wiskundestof. Andere oud-leerlingen pleiten voor exit interviews en benadrukken het belang van een beroepsperspectief, meer inzicht in wat je allemaal kan worden met een technische studie en hoe "cool" die keuze kan zijn.

Er komen ook meer fundamentele vragen aan de orde: "Moet je als school wel energie steken in een beter aansluiting op tech-

Hoe "cool" is een technische studie?

nisch onderwijs als het merendeel van de oud-leerlingen voor medicijnen en rechten kiest?" En als je dat dan toch doet: "Hoe kun je als Gymnasium, waar van nature de aandacht uitgaat naar kunst, cultuur en talen, ervoor zorgen dat er net zoveel extra aandacht komt voor technische onderwerpen?" Docenten, TU-medewerkers en oud-leerlingen besteden zo ruim twee uur met het onderzoeken van de diverse mogelijkheden om technisch talent meer kansen te geven. Een rijke, open dialoog, met een aantal concrete vervolgstappen.

En dan is er drank, met nog meer heerlijke hapjes. Ik praat na met een aantal oud-klasgenoten, net als ik middelbare mensen met het nodige aan lief en leed achter de rug. We halen herinneringen op over hoe rector Van der Velde serieus bang was dat de Erasmusfaculteit boven op de school zou vallen en hoe een leraar in wanhoop zijn stok op mijn schoolbank aan diggelen sloeg. Al schaterlachend worden onze gezichten weer jong en ik herken mijn medeleerlingen van toen.

Dankzij de betrokkenheid van de oud-leerlingen en de grote inzet van schoolleiding en docenten blijkt deze eerste stap naar een nauwere samenwerking tussen Semper Floreat en het Erasmiaans Gymnasium een gelukkige. Dat smaakt naar meer, u hoort van ons!

door **NELLEKE HENNEMANN**

vervolg van: **DE VOORPAGINA**

Nog opvallender is dat die verbondenheid met elkaar en de school zich niet beperkt tot de zes jaar op school. Wanneer zich op school thema's aandienen waarbij de ervaring van ex-Erasmianen nuttig kan zijn, blijkt het, deels in nauwe samenwerking met het bestuur van Semper, makkelijk om oud-leerlingen over te halen om een bijdrage te leveren. Zo bekijken we op dit moment of we de afstemming tussen het Erasmiaans en de TU Delft kunnen verbeteren. De ervaring op de TU van onze oud-leerlingen is daarvoor van groot belang. Een oproep aan ex-Erasmianen die ook de TU doen of hebben gedaan leverde binnen de kortste tijd veel reacties op. Op 22 november organiseerden we een avond waar docenten van onze school en van de TU in gesprek kwamen met oud-leerlingen die vertelden over hun ervaringen en zowel de TU als ons van advies dienden. Een zeer welkome impuls om ons bèta-onderwijs te actualiseren, getalenteerde leerlingen sneller op het pad van de TU te brengen en delen van het bovenbouwprogramma in een veel nauwere samenwerking met de TU uit te voeren.

de economie en het milieu) deden we een beroep op oud-leerlingen die hun sporen verdiend hebben op de besproken terreinen. Met het grootste gemak vonden we oud-Erasmianen die een deel van hun weekend opofferden om de leerlingen te informeren.

Meld U aan, we zijn er blij mee!

Kortom, de band van de school met de oud-leerlingen is er één die niet alleen een nostalgische component heeft (op zich ook al de moeite waard) maar die verder gaat. Het helpt de school om meer verbinding te maken met de echte maatschappij en helpt de leerlingen om zich daar beter op voor te bereiden. We maken er graag gebruik van, zoals straks in maart wanneer we een beroepvoorzichting organiseren voor onze vijfde klassers en we oud-leerlingen uitnodigen om te vertellen over de relatie (universitaire) studie en het beroep waarin ze uiteindelijk zijn terecht gekomen. Mocht u bereid zijn een keer een bijdrage te leveren, meld u aan. We zijn er blij mee.

om te vertellen over de relatie (universitaire) studie en het beroep waarin ze uiteindelijk zijn terecht gekomen. Mocht u bereid zijn een keer een bijdrage te leveren, meld u aan. We zijn er blij mee.

door **RECTOR PAUL SCHARFF**

Om mee te kunnen doen aan acties van Semper Floreat hebben we wel een bruikbaar mail-adres nodig. Indien je niet zeker weet of je mailadres bekend is bij Semper Floreat stuur je je gegevens inclusief mailadres naar administratie@semper-floreat.nl.

Een ander recent voorbeeld van de betrokkenheid van oud-Erasmianen bleek onlangs (een lang weekend in november) weer eens bij het EEPD (Erasmian European Parliamentary Debate) waar een veertigtal Erasmianen met Engelse en Schotse studenten in debat ging over de grote actuele thema's. Voor het onderdeel "Meet the Boss" waar de leerlingen informatie verzamelen bij experts (bij voorbeeld op het gebied van

Recensie:

Uitverkoren Zondebokken

door **Theo Toebosch**

Toen Wil Hansen, redacteur van De Bezige Bij, tijdens de boekpresentatie op 29 september sprak over de compleet eigen stijl, waarin het boek "Uitverkoren Zondebokken" van Theo Toebosch is geschreven, was mijn nieuwsgierigheid gewekt. Ik had het achterafgezien ook als waarschuwing kunnen beschouwen, want die compleet eigen stijl is inderdaad nog niet eerder vertoond en vereist enig doorzettingsvermogen.

door **WALTER BAGHUIS**

Zittend naast Oma Jitta, die later het eerste boek in ontvangst zal nemen, luister ik naar Wil Hansen en vervolgens naar oud-Erasmiaan Theo Toebosch, die een toelichting geeft op de onderwerpkeuze van zijn net verschenen boek. Op geestige wijze geeft hij aan waarom zijn eigen familiegeschiedenis, opgeluisterd met enkele smakelijke anekdotes, niet voldoet om een boek aan te wijden en die van de familie Josephus Jitta juist wel. Zijn presentatie verradt een voorkeur voor op het eerste gezicht nodeloze details en feiten uit de tijd van de hoofdpersonen van zijn verhaal, maar aangezien hij dat in zijn boek ook doet en al eerder deed in zijn eerste boek "Grondwerk", moet ik Wil Hansen gelijk geven en toegeven, dat de stijl van de schrijver uniek is.

"Uitverkoren Zondebokken" beschrijft de familiegeschiedenis van de joodse Jitta's, die in de achttiende eeuw naar Nederland komen. Vele generaties passeren de revue en de persoonlijke lotgevallen van het nageslacht worden in perspectief gezet door een enorme lading details en feiten over de leefomstandigheden van de hoofdpersonen. Soms lijken die details willekeurig en ontsproten uit een fascinatie voor het uitspitten van geschiedenisbronnen, soms zijn ze ronduit geestig en soms zijn het juist de details, die de lezer op weg helpen om mee te gaan in het leven van de Jitta's.

De schrijver Toebosch heeft zich duidelijk ingeleefd in de situatie van zijn vele hoofdpersonen en heeft de voor die tijd relevante gegevens verzameld en weergegeven. Op die manier beleef je de geschiedenis precies zoals deze in die tijd beleefd werd. Het is wel even wennen voor de beginnende Toebosch-lezer.

De Jitta's komen goed voor de dag en zijn gezegend met een flinke dosis ambitie. Zo wordt een Jitta hofleverancier, werkt een ander aan het Noordzeekanaal, organiseert er één de Wereldtentoonstelling in Amsterdam en zetten zij zich generaties lang in voor de maatschappij. Hun joodse afkomst speelt een rol, maar de eerste generaties hebben er weinig hinder van. Bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog speelt die Joodse afkomst natuurlijk wel degelijk een rol van betekenis en wordt de familie er hardhandig mee geconfronteerd.

De na-oorlogse Jitta's en de nog levende familieleden krijgen in de laatste hoofdstukken de ruimte om hun verhaal te doen. Vrijwel allemaal zijn ze op de hoogte van hun bijzondere familiegeschiedenis. De mooiste Toebosch-quote komen we hier tegen, opgetekend uit de mond van de inmiddels bejaarde Annie, die zich tijdens haar werkzame leven bezighield met archeologie: "Wie haar vraagt hoe het voor haar is om als vrouw in de door mannen gedomineerde wetenschap te verkeren, krijgt te horen dat haar ervaringen als vrouw buiten het gebied van de wetenschap liggen".

Theo Toebosch is geen Geert Mak en gebruikt geen grote geschiedenisdecor. Ook is hij geen romanschrijver als Charles Lewinsky, die met de familie Meijer een op het eerste gezicht vergelijkbaar boek schreef. Het is een volstrekt eigen boek geworden van een schrijver voor wie een dag in het archief een leuk uitje is.

"Het is wel even wennen"

Met de wetenschap van nu (2010)

door **Willem van der Does**

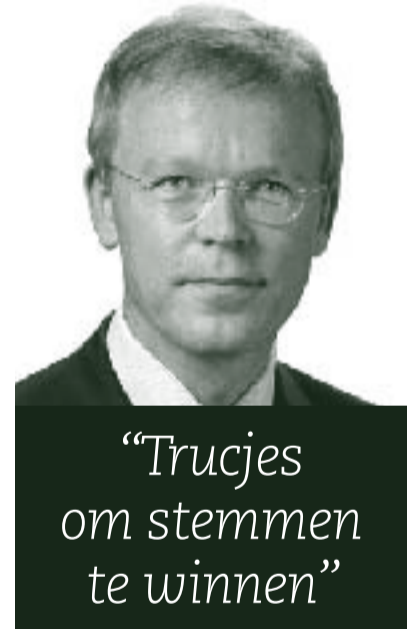
"Vermijdende persoonlijkheid: Er bestaat een grote angst om op te vallen. Mensen met deze persoonlijkheid kleden zich zo onopvallend mogelijk, zitten als een muurbloempje op verjaardagen en feestjes en vinden dat ze niks interessants te vertellen hebben. Het

resultaat van hun kleurloos gedrag en afwachtende houding is natuurlijk dat ze door veel mensen compleet genegeerd worden." (uit: Zo ben ik in nu eenmaal!)

In heldere taal geeft Willem van der Does, examenjaar 1978, in "Zo ben ik nu eenmaal!" uit 2004 uitleg over veel voorkomende persoonlijkheidsstoornissen. De toevoeging van hilarische illustraties van Peter van Straaten maken het boek een genot om te lezen en in te kijken. Van der Does is hoogleraar experimentele psychopathologie aan de Universiteit Leiden en auteur van wetenschappelijke boeken. "Dat moet mij weer gebeuren" uit 2005 handelt over depressies en het derde deel uit deze serie is net uit en heet "Met de wetenschap van nu".

In dit laatste boek komen we de illustraties van Peter van Straaten weer tegen en worden onderwerpen als spijt, angst, hebzucht en demoniseren besproken. Alle onderwerpen hebben een actuele politieke herkomst. Met de verkiezingen in het achterhoofd, de heisa bij de CDA en de escapades van PVV'ers, is het mooi om eens te lezen in hoeverre emoties de verkiezingsuitslagen beïnvloeden. Welke trucjes worden er gebruikt in de politiek om stemmen te winnen en waarom is het zo ongeloofwaardig om topmannen excuses te zien maken in het openbaar?

De redactie van de Tolle kan zich maar moeilijk aan de indruk onttrekken, dat de basis voor de drie boeken gelegd is op het Erasmiaans. Het zal niet zozeer de lesstof zijn, die Van der Does een zet in deze richting heeft gegeven, als wel de aanwezigheid van typische docenten en bijzondere leerlingen. Als het meezit kunnen we het hem een keer zelf vragen en dan zullen we daar zeker verslag van uitbrengen.

door **WALTER BAGHUIS**

"Trucjes om stemmen te winnen"

Het meisje met wie het nooit wat werd

door **Karel Eykman**

Op vrijdag 12 november vond de presentatie plaats van de laatste novelle van oud-leerling Karel Eykman.

Liedjesschrijver, dichter en verhalenschrijver Eykman werd bekend met zijn bijbelbewerkingen, die op TV werden voorgedragen door Aart Staartjes. Als eerste jeugdboekenauteur schreef hij heel openhartig over sex.

"Het meisje met wie het nooit wat werd" is een novelle voor volwassenen en geeft een mooi tijdsbeeld van het naoorlogs Rotterdam, gedocumenteerd met divers beeldmateriaal. Tegen het decor van het Rotterdam van de jaren vijftig vertelt Karel Eykman het verhaal van zijn jeugdliefdes en zijn ontdekking van de troostende werking van kunst. Sleutelnamen zijn: Karel Appel, Henri Matisse, Jacques Prévert, Lucebert, Remco Campert en Yves Montand. Eykmans kennismaking met deze revolutionaire dichters, muzikanten en schilders hebben hem de rest van zijn leven blijvend beïnvloed.

door **WALTER BAGHUIS**

Interview: Walter de Vries

Dr. De Vries, I presume?

Ontdekkingsreiziger, ontdekker van reizen of reisjournalist? Walter de Vries is acht maanden van het jaar op pad om over bekende en onbekende gebieden te schrijven. Zijn hobby werd zijn kostwinning.

door **MARIELLE GISPEN-PRONK**

Acht maanden per jaar voor je werk van huis weg. Voor de één een droom, een ander moet er niet aan denken. Het reizen zit Walter de Vries in het bloed. Waar gaat hij dan nog met vakantie naartoe? Het antwoord: Thuis! Op de bank! Zonder telefoon!

Het buitenland is zijn thuis en zijn huis in Den Haag reist met hem mee. Overal in zijn woning zijn sporen van zijn vele reizen terug te vinden. Veel komt uit Indonesië, het land waar hij geboren is. De kleuren in zijn huis zijn ook geënt op het leven daar: geel, de kleur van de zon,

felgroen, de kleur van de jonge rijst en blauw, de kleur van de zee. Op de vloer ligt hout wat doet denken aan de bossen in Indonesië. En door het hele huis boeken! Uit alle landen, over alle landen, over kunst en literatuur. Hij heeft er meer dan 14.000! Maar de Tolle Belege heeft hij nog nooit gelezen! "Ik ben pas net lid geworden van Semper Floreat!"

Op mijn vraag hoe hij tegen zijn schooltijd heeft aangekeken, trekt hij een bedenkelijk gezicht. Als jongen uit de polder voelde hij zich een beetje uit buitenbeentje tussen alle leerlingen uit

Kralingen, destijds hofleverancier van het Erasmiaans. Het onderscheid tussen Kralingers en niet-Kralingers was groot. Hierdoor was de start op school wat moeizaam voor hem.

"Wat vond ik van mijn schooltijd. Hmm ... dubbel. Het begin was voor mij heel moeilijk. Ik kom niet uit Kralingen. Ik kom niet eens uit Rotterdam maar uit Capelle. Rotterdam was voor mij echt De Grote Stad. De school was verdeeld in twee kampen: dat wat uit Kralingen kwam en dat wat niet uit Kralingen kwam. Ik heb daar wel last van gehad. Mijn vrienden op school kwamen van buiten de stad, Hendrik Ido Ambacht, Barendrecht. In de hogere klassen trok dat verschil wel bij. Toen werd het leuker. En ach, ik heb nog steeds vrienden over van het Erasmiaans dus ik kan ook niet zeggen dat het geen leuke tijd is geweest."

Het leven hangt van schijnbare toevaligheden aan elkaar, zoals de loopbaan-

ontwikkeling van Walter laat zien. Hij wilde medicijnen gaan studeren maar kwam met een grote omweg in de reisjournalistiek terecht. Iets heel anders.

"Ik heb bèta gedaan, wat ik eigenlijk helemaal niet kon, maar ik wilde graag medicijnen gaan studeren. Na mijn eind-examen, in 1978, ben ik naar Utrecht vertrokken. Het eerste jaar werd ik uitgeloot voor medicijnen. Ondertussen was ik maar rechten gaan doen in afwachting van een gunstige loting. Toen ik het tweede jaar weer werd uitgeloot, besloot ik geen derde poging meer te wagen en met rechten door te gaan. Ik had inmiddels mijn kandidaats al. En ik vond rechten leuk. Dat wil zeggen, niet zozeer de studie zelf maar het feit dat je zoveel vrije tijd had. Ik reisde toen al veel door Europa met InterRail. De hele maand oktober kon ik weg. De tentamens waren toch pas in december en ik had dan de maand november nog om ze voor te bereiden.

In het voorjaar deed ik weer precies hetzelfde.”

In Utrecht werd hij lid van het studenten-corps. Daar liep hij weer tegen het door hem zo verfoeide groepsgegedrag van mensen aan.

“In het begin is iedereen onzeker. Er waren er bij die wisten van toeten noch blazen. Die kwamen dan naar mij toe voor advies over het één en ander. Een half jaar later liepen diezelfde kerels toch te blaten en aan de buitenwereld te verkondigen hoe het hoort. Daar heb ik altijd grote moeite mee gehad: het feit dat mensen zo kunnen veranderen en zichzelf niet meer zijn. Maar dan voor anderen gaan bepalen wat ze wel en niet mogen! Maar goed, ook daar geldt: later vind je elkaar wel weer. Ik heb toch heel veel vrienden aan het corps overgehouden.”

Hij studeerde af in ruimte- en telecommunicatierecht. Er was nog veel te ontdekken en te ontwikkelen op dat gebied. De internationale wetgeving hierover begon van de grond te komen. Juridisch gezien een gat in de markt. Advocatenkantoren hadden dit specialisme nog niet in huis.

“Ik heb met een paar mensen een soort consultancy opgericht want je kon bij advocatenkantoren niet terecht, in die tijd. Niemand wist er wat van. We hebben gewerkt voor de VN, voor de ESA, voor de Europese Commissie, voor Astra. Ik moest toen veel reizen voor mijn werk.”

Reizen deed De Vries dus volop, maar erover schrijven nog niet. Tot hij na jaren zijn oude schoolgenoot Anja Frenkel tegenkwam. Anja was inmiddels redacteur bij het kunsttijdschrift *Tableau*. Ze raakten aan de praat over hun beider interesses: kunst en reizen. Anja stelde hem voor eens op te schrijven wat hij allemaal had gezien en meegemaakt. Het zou het begin worden van een heel andere carrière.

“Toen ben ik gaan schrijven. Het gevolg was dat Anja en ik in 1989 samen een reisgids hebben uitgebracht over de Caribische Eilanden. Die loopt nog steeds. Ik ben ermee doorgedaan en heb daarna nog vijf reisgidsen geschreven, onder andere over Kenia en Sardinië. Voor het geld hoefde ik het niet te doen want je verdient er niet veel mee – het werkt op royaltybasis – maar ik haalde mijn inkomsten uit mijn consultancy dus dat was ook niet nodig. Het ging er mij om dat ik nu een reden had om nog meer te gaan reizen.”

Hoe komt dat werk naar je toe, als je nog maar net begonnen bent? Iedereen denkt te kunnen schrijven tegenwoordig. Iedereen wil publiceren. Ik neem aan dat dan niet alle deuren direct opengaan voor je. Hoe zorg je ervoor dat ze jou weten te vinden?

“Je stapt gewoon naar een uitgever en zegt: ik kan een boek schrijven. Bovendien was Anja al redacteur dus dat is een binnenkomer. Ik praat wel over eind jaren 80, begin jaren 90. Toen was reizen nog niet

zoals het nu is. De reisjournalistiek stond min of meer nog in de kinderschoenen en er waren maar weinig reisjournalisten. Reizen liep toen ook heel anders. Verre reizen maken was redelijk elitair en de Transavia's en de Martinair's vlogen nog niet naar verre bestemmingen. Toen Anja en ik het Caribisch gebied bezochten, kwamen we op bepaalde eilanden die nog echt letterlijk onontdekt waren.”

Maar goed, je schrijft een paar reisgidsen. Nu schrijf je voornamelijk artikelen in gerenommeerde bladen.

Hoe ging dat balletje dan rollen?

“Je komt mensen tegen. De redacteur van *Playboy* bijvoorbeeld. Die zocht iemand die voor het blad de reisverslaglegging wilde doen. Dan komt *Panorama*, *Beau Monde*. Ik ben toen langzaam mijn juridische werk gaan afbouwen tot ik een soort vaste freelancer werd.”

In 1996 kiest Walter definitief voor de reisjournalistiek en kan hij nu met schrijven zijn eigen broek ophouden. Hij verdient weliswaar minder dan met zijn juridische werkzaamheden maar hij heeft niet veel meer nodig. “Ik heb al een huis en dat staat vol.”

Hij doet het werk nu sinds 1987. Hij kent de hele reisindustrie, heeft veel onderzoek gedaan en zoveel meegemaakt, dat hij precies weet wat speciaal is, wat mensen leuk vinden, waar alles te vinden is. Kortom, hij haalt 'de krenten uit de pap'. Zijn opdrachtgevers hebben een grenzeloos vertrouwen in hem en laten hem zijn gang gaan.

“Ik ben er nu van verzekerd dat mijn artikelen worden gepubliceerd. En ik heb de vrije hand over de onderwerpen waarover ik wil schrijven. Dat is heerlijk. Mijn vaste opdrachtgevers zijn nu: *Tableau*, *Reismagazine Azië*, *Nautique*, *Miljonair*, *JFK* en de *American Express magazine Centurion*. Ik schrijf reisverhalen, ik schrijf over hotels en restaurants.”

Schrijf je alleen goede recensies? Ik heb zelf inmiddels geleerd bij brochures tussen de regels door te lezen. Als er staat dat 'de kamers van dit romantische hotel zo lieflijk uitkijken op een wei vol paarden' dan weet ik dat het daar vergeven is van de horzels. Geef je ook eerlijk je mening als je het niks vindt?

“Dat ligt eraan. Ik ben niet iemand die over een incident schrijft, dat kan iedereen overkomen. Wel als er iets structureel mis is met een hotel. Als het zwembad verkeerd ligt, als het strand vol zit met strandvlooien of het hotel ligt aan een drukke weg. Dat zijn geen incidenten. Maar als er iemand achter de receptie een

keertje onaardig doet dan ga ik daar niet over schrijven. Het kan en mag niet, zeker niet in luxe hotels, maar als er bij mij iemand een fout maakt dan vind ik het belangrijker hoe die fout wordt opgelost.”

Elke vorm van journalistiek kent zijn eigen specialismen: buitenland, landbouw, economie, roddelbladenjournalistiek. Zeker in journalistieke kringen wil men zich nogal eens laatdunkend uitlaten over de reisjournalistiek en de roddelbladen. Het zou geen journalistiek zijn.

“In Nederland is het zo: een reisjournalist is geen journalist. Dat hoort niet

bij journalistiek. Die journalisten die dat zeggen, weten niet wat reisjournalistiek is. Er zijn helaas nu heel veel journalisten die dat erbij zijn gaan doen, maar ze 'doen het erbij'; als je snapt wat ik bedoel. Ze hebben dus heel weinig vergelijkingsmateriaal. Ik haal het er zo uit als zij hun informatie van het internet geplukt hebben. Ik heb ook met-

een door of ze daadwerkelijk in de landen en de steden zijn geweest waar ze over schrijven. Vaak klopt het niet, en dat kom je zelfs bij gerenommeerde bladen tegen. Dan hebben ze net de verkeerde informatie opgevraagd. Of ze roepen bij het eerste beste hotel dat ze tegenkomen en dat een beetje leuk is: Oh dat is een geweldig hotel. Dan denk ik, hou toch op! Ik weet dat er verderop een veel leuker hotel staat. Er wordt gewoon geen onderzoek meer gedaan en dat is echt jammer! Helaas gebeurt dat maar al te vaak in de reisorganisatie. Ik ga al zolang mee in dit vak. Ik heb dat vergelijkingsmateriaal wel.

De roddeljournalistiek is ook ondergewaardeerd. Een vriend van mij werkte bij *Panorama* en ging naar *Story* toe. Ik feliciteerde hem met zijn overstap en hij keek me aan met een gezicht van 'Walter, meen je dit nou?'. Ja, dat meen ik! Toen pas gaf hij toe het geweldig te vinden om voor *Story* te gaan werken. Natuurlijk is dat geweldig. Er wordt enorm op neergekeken maar het is echt geen makkelijk werk. Ik kan het niet! Het is een wereldje met sterren waar je deals mee moet sluiten, waar je goed moet kunnen inschatten, waar je met mensen te maken hebt die journalisten gebruiken om een bekende Nederlander te worden.”

Dat willen journalisten ook, bekend worden.

“Daar heb ik niks mee. Ik ben blij dat niemand me kent. Ik vind het wel belangrijk dat ze me in het journalistieke wereldje kennen. Maar als ik bekend had willen worden, had ik bij het toneel moeten gaan.”

Walter de Vries spreekt inmiddels heel veel talen: Frans, Duits, Engels, Spaans en

Italiaans. De Griekse taal kan hij lezen en vertalen.

“Spaans en Italiaans spreek ik niet vloeiend maar ik kan wel een gesprek of een discussie voeren in die talen. En dat is vaak meer dan voldoende. Mensen vinden het allang leuk dat je probeert hun taal te spreken, met name in Zuid-Amerika. Op school heb ik Frans gehad van de heer Boas. Daar heb ik veel van geleerd. Ook van de heer Taks en mevrouw Brada, beiden voor het vak wiskunde. Die twee hebben veel voor mij betekend als docent. Zowel bij Brada als bij Taks ben ik naar de begrafenis geweest. Aan wie ik helemaal niks heb gehad is de heer Van Gendt voor het vak Engels.”

Nou komt er wat oud zeer boven bij Walter. “Ik was erg slecht in Engels. Toen ik in de vierde klas bij Van Gendt langs moest komen voor advies - want dat vak was in die tijd nog facultatief - zei hij tegen mij: 'Als jij Engels gaat doen, dan zorg ik er hoogstpersoonlijk voor dat jij blijft zitten!' Ik heb inmiddels veel in het Engels geschreven, zowel wetenschappelijk als voor de reisjournalistiek. Ik heb er nog wel eens over nagedacht om Van Gendt wat van mijn publicaties toe te sturen met de boodschap: 'Zelfs zonder eind-examen Engels, is dat me gelukt'. Maar dat vond ik toch te kinderachtig.”

Acht maanden per jaar op reis. Het lijkt me een eenzaam bestaan. Walter kent die gevoelens van eenzaamheid niet. Bovendien reist hij niet altijd alleen. Vroeger had hij vaak gezelschap van een fotograaf. Dat gebeurt niet veel meer nu de beelden digitaal van het internet te halen zijn. Vrienden en vriendinnen gaan ook regelmatig met hem mee.

“Dan kun je ook een beetje filosoferen over het land en de dingen die je samen meemaakt.”

Hoe kun je nog een vaste relatie opbouwen als je zo vaak weg bent? Mis je dat niet?

“Nee, ik miste het niet. En ja, het is moeilijk om een partner te vinden die er geen moeite mee heeft dat je er acht maanden per jaar niet bent. Want mijn werk ervoor opgeven, is nooit een optie geweest. Maar ik heb sinds tien jaar een partner. Hij komt uit Frankrijk en woont en werkt op Bali. Hij dacht ook, dat een vaste relatie er niet in zat voor hem omdat hij, als general manager in een hotel, 7 dagen van de week aan het werk is. We hebben nu samen een huis in Frankrijk waar we twee keer per jaar 3 weken lang naartoe gaan en ik ben minimaal één keer per jaar op Bali. Ik gebruik zijn huis op Bali als standplaats om van daaruit naar bijvoorbeeld Cambodja, Vietnam of Australië te gaan. Ik ga binnenkort weer naar Cambodja. Daar ligt een tropisch eiland dat door de Cambodjaanse regering voor 99 jaar is geleased aan een bedrijf, dat het toerisme daar moet gaan ontwikkelen. Er zitten nu maar 3 vissersdorpjes op dat eiland die alleen per vissersbootje bereikbaar zijn. Er staat één losmen (Aziatisch woord voor

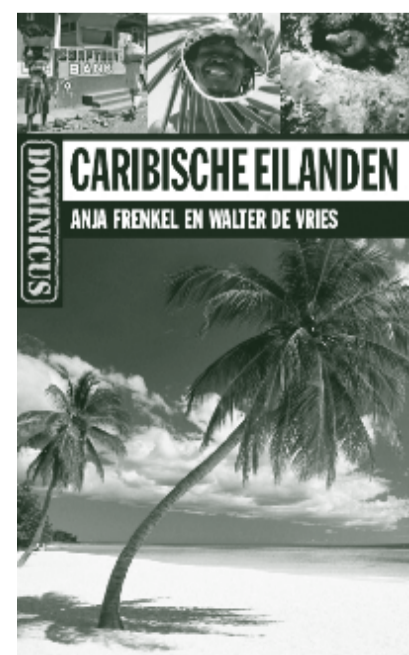
eenvoudige hut), heel basic allemaal maar daar hou ik zo van. Ik moet er snel heen voordat het straks volstaat met hotels, restaurants en bars.”

Walter, altijd onderweg. Is hij ooit nog van plan iets anders te proberen?

“Ik denk er nog wel eens over om terug te gaan naar dat juridische werk. Je kijkt toch anders, je bagage is anders. Dat lijkt me wel weer leuk. Maar misschien ga ik binnen het toerisme nog wel eens iets doen en dat heeft te maken met mijn partner. Samen iets opzetten: hij met zijn ervaring in het hotel, ik met mijn reiservaringen. We zien het wel.”

Laat het ons dan wel weten, als het zover is!!!

“Verre reizen maken was elitair”

The Beauty & the Brains: 4

Wendy

Dit keer geen fotomodel of actrice, maar een dame, die zich bezighoudt met beauty. Wendy Troost mocht dit jaar haar nieuwe kledinglijn aan het grote publiek tonen en wij vonden dat reden genoeg haar te vragen hoe je van het Erasmiaans in de mode terecht komt.

Wendy Troost,
examenjaar 1999

Hoe heb je het Erasmiaans beleefd?

Ik vond het ontzettend leuk! Er was zoveel te doen naast gewoon naar school gaan. RGB, toneel, Romereis, schoolfeesten, jeugdparlement, extra jaartje tekenles, kon allemaal. Ik heb het wel netjes in zes jaar afgerond. Ik spreek nu nog veel mensen van school. Maarten van Nierop zat in de vierde klas schuin achter me bij natuurkunde, we hebben gezoend op het schoolfeest en toen na een beetje om elkaar heen draaien werd het verkering. Inmiddels 13.5 jaar later wonen we met veel plezier samen. Verder woont Suzanne Visser 50 meter bij me vandaan, spreek ik Luan Nio, Auckje Terwindt, Alexandra Wils en Barbara Kroner nog regelmatig en werk ik samen met Tjalling Simoons bij Unilever. Afgelopen voorjaar zat ik met Berend Reuder, Julien Windhouwer, Ady van Nieuwenhuizen en Ruben Fuhrman aan tafel bij het huwelijk van Alexander van Akkooi. Steven Kooiman is Maarten's beste vriend, dus die zie ik ook vaak. Via Facebook en LinkedIn kom ik verder vaak mensen tegen die ik al een poos niet gezien heb, erg leuk om te weten waar zij dan weer mee bezig zijn.

Ik ging redelijk soepel door alle vakken heen, ik werkte wel hard, maar dat leidde altijd wel tot resultaat. Ik heb het erg goed naar m'n zin gehad bij Nederlands met meneer Koster en bij Geschiedenis met mevrouw Bohm en natuurlijk bij tekenen met mevrouw Kruisbeek. Dat was zo leuk dat we met een kleine groep in de zesde nog een jaar doorgegaan zijn met tekenen, terwijl het vak toen eigenlijk niet meer op het programma stond.

Wat ben je na het Erasmiaans gaan doen?

Na het eindexamen ben ik een jaar naar het buitenland gegaan, naar Spanje en Frankrijk. Daarna ben ik gaan studeren, eerst in Rotterdam aan Erasmus en toen in Londen aan London School of Economics. Ik ben tijdens het schrijven van m'n scriptie ook nog een blauwe maandag docent Economie geweest op het Erasmiaans Gymnasium. Het was erg grappig en raar om ineens aan de andere kant te staan. Toen ik klaar was met m'n scriptie was het tijd om fulltime te gaan werken en ben ik bij Unilever aan de slag gegaan, in marketing. Ik startte als Brand Manager AXE en ben nu Brand Manager Andrélon.

Hoe ben je in de mode terechtgekomen?

Ik heb altijd al kleding gemaakt, maar eigenlijk alleen voor mezelf. Toen ik bij Unilever startte ben ik ook een avondopleiding modevormgeven aan de Artemis Styling Academie gaan doen, om wat verder te komen als ontwerper en niet alleen tien keer dezelfde jurk in andere stofjes te maken. Dat was heel erg fijn: op dinsdagavond kwam ik daar in een klas vol met mensen die allemaal uit een andere hoek kwamen en overdag heel verschillende dingen deden, maar allemaal wilden ontwerpen.

Na mijn afstuderen daar ben ik m'n eigen mode-label gestart, WENDYTROOST. Op kantoor bij Unilever geldt geen strikte dresscode, je kunt aan wat je maar wilt, en ik zag dat mensen op zoek waren naar kleding die comfortabel en stylish is, maar toch ook geschikt is voor kantoor. En waar je niet zo lang over na hoeft te denken om het leuk te stylen. Dat ben ik gaan maken, m'n slogan is 'easy dressing for busy women'. Ik maak voornamelijk jurken. Legging eronder, eventueel vest erover (die maak ik ook) en je bent klaar!

Je eigen lijn, hoe belangrijk is dat?

Voor mij heel belangrijk. Ik kan er m'n ideeën in kwijt en het geeft voldoening om iets te verzinnen vanuit het niets en het vervolgens met m'n eigen handen te maken. Het leukste moment is als de schetsen tot leven komen en iets er in het echt ook gaaf uit ziet. Daarnaast is het ontzettend leuk als vrienden maar ook wildvreemden het kopen. Dat is trouwens spannend, ook al heb ik alles twintig keer gecheckt, ik hoop altijd maar dat het goed genoeg is.

Wat mogen we van je in de toekomst verwachten?

Haha, ik droom groot. Ik wil heel graag mijn eigen label groter maken, met meer verkooppunten en een webwinkel en me blijven toeleggen op "easy dressing for busy women". Daarnaast wil ik met mijn zusje een ander mode-concept starten en ik heb nog genoeg andere ideeën voor modelijnen op de plank liggen. Die komen later onder de Troost-group! Ik hoop ook bij Unilever aan de slag te blijven, maar een andere balans te kunnen vinden tussen mijn werk daar en mijn eigen label.

Je vriend (MvN) is ook Erasmiaan en heeft ook geen alledaags beroep. Toeval?

Ik denk niet dat het toeval is. We hebben het Pact van Ruby Tuesday: in hamburgertent Ruby Tuesday op Times Square in New York hebben we afgesproken dat we allebei gaan doen wat we echt willen doen, ook al levert dat in het begin nog niet veel op. Maarten heeft jaren met veel plezier als architect gewerkt, maar zijn hart ligt bij films maken. Hij heeft naast zijn werk altijd

Het Erasmiaanste kantoor!

Scheer Sanders
advocaten

www.scheer.nl

een filmproductiebedrijf gehad, 3rd Millennium Productions, en is een jaar geleden gestopt met zijn vaste baan om zich op zijn bedrijf te gaan richten. Daarnaast runt hij ook met twee oud collega's MMP architecten, want gebouwen blijven toch ook boeien.

Links: www.wendytroost.nl,
www.3mp.nl,
www.mmp.nl

Links: Emma Brouwers en rechts: Nicolette Knol

De Nieuwe Lichting: 4

Van hun eerste jaar op het Erasmiaans mochten we alles meebelevén, de dames zitten inmiddels in de tweede en de hoera-joepie stemming is al een beetje getemperd. De meiden moeten hard werken, vinden niet meer alles leuk en spannend en hebben een opvallende kijk op hun toekomstige studiestad.

Hoe staat het ermee?

Emma: Eigenlijk gaat het erg goed. Op school haal ik redelijk tot goede cijfers. Ik werk hard en probeer goed op te letten in de klas, al is dat niet altijd even makkelijk. Verder is het op school erg gezellig met mijn vrienden en vriendinnen. Ik zit nu in een heel leuke "vriendengroep" en we hebben erg veel lol samen. Na school doen we ook leuke dingen en ik heb het erg naar mijn zin. Thuis gaat alles zo zijn gangetje, niet anders dan eerst. Ik heb niet echt last van puberruzies met mijn ouders, dus dat is erg prettig. Verder doe ik nog steeds aan zingen in een pop-koor. Dat vind ik leuk, ook hockey ik. Ik zit in een leuk team en we winnen heel veel. Dus alles bij elkaar, mag ik wel heel tevreden zijn!

Nicolette: Met mij gaat het goed. Ik werk hard op school en doe mijn best om goede cijfers te halen. Natuurlijk is er ook wel eens een tegenslag zoals een onvoldoende, maar dat heb je altijd wel. Ik zit nog steeds op pianoles en dat kan ik goed combineren met school. Dat is wel fijn. Ook met hockey gaat het goed. Ik heb een ontzettend leuk team en we zetten ons goed in met als gevolg mooie resultaten! Thuis gaat het ook erg goed. Mijn jongere broertje zit nu ook op het Erasmiaans. Hij vindt het ook een leuke school en daar ben ik blij om!

Nog bijzondere dingen meegemaakt?

Emma: Ik heb er een neefje bij gekregen! Heel erg leuk vind ik dat want ik heb al lang geen neefje/nichtje/broertje/zusje gekregen. Dus ik vond het heel leuk en het is een lief neefje. Verder ben ik naar Antwerpen geweest in de herfstvakantie en dat vond ik echt heel erg leuk! Het was echt te gek!

Nicolette: Ik ben in de zomervakantie in Milaan geweest. Het was echt ontzettend leuk en ik heb van mijn eigen verdiende geld allemaal kleren gekocht bij Abercrombie en Fitch.

Zijn jullie nog vriendinnen en hebben jullie tijd voor elkaar?

Emma: Natuurlijk zijn we nog vriendinnen! Tenminste, zo zie ik het. Wel iets minder close dan eerst geloof ik maar we hadden ook een periode dat we helemaal niet veel meer met elkaar omgingen en nu bouwen we het weer op, ik vind het erg gezellig en leuk. Ook leuk dat we nog door zijn gegaan met de Tolle Belege!

Nicolette: Ja natuurlijk! We hebben wel wat minder tijd voor elkaar aangezien we beiden veel huiswerk hebben. Ook gaan we met verschillende mensen om, maar dat betekent niet dat we geen vriendinnen meer zijn!

Als je een vak mocht laten vallen, welk en waarom?

Emma: Eigenlijk twee vakken. Aardrijkskunde en Geschiedenis. Dat vind ik echt zó moeilijk! Zelfs al leer ik me helemaal suf, ik haal toch moeilijk een 5,5. Ik vind het echt heel erg moeilijk. Geschiedenis is in de klas dan wel leuk, hoe meneer Hulst alles vertelt etc. Maar verder vind ik het gewoon echt té moeilijk!

Nicolette: Daar zou ik echt even over na moeten denken. Aardrijkskunde vind ik een moeilijk vak, aangezien mijn minpunt echt zit in het lezen. Soms lees ik gewoon te snel en lees ik over belangrijke dingen heen. Met aardrijkskunde is dat natuurlijk niet zo handig aangezien er veel bronnen en grafieken in het vak voorkomen! Maar ik sta nu wel voor aardrijkskunde een 8 gemiddeld, gelukkig. En Engels, daar scoor ik ook niet zo hoog voor, daar heb ik denk ik gewoon geen aanleg voor. Ik leer er namelijk wel erg hard voor.

Een extra vak mag ook, welk vak en waarom?

Emma: Ik doe al een extra vak, namelijk muziek. Ik zit in een bandje met een paar meiden uit m'n klas en dat vind ik heel leuk. We coveren gewoon liedjes en hebben binnenkort ook een optreden. Verder hoef ik geen extra vak, alhoewel Chinees me wel een gave taal lijkt!

Nicolette: Dat weet ik nog niet. Ik doe niet, zoals Emma, aan muziek. Op een gegeven moment sta je wel voor de keuze van een extra vak en ik denk dat ik dan misschien voor Spaans zal kiezen. Het is tenslotte een wereldtaal! Chinees lijkt me ook wel leuk, maar ontzettend moeilijk aangezien je een totaal ander alfabet moet leren (maar ja, dat moeten we voor Grieks ook!). In de derde krijgen we scheikunde erbij. Dat lijkt me heel leuk! Allemaal proefjes doen. We hebben tijdens natuurkunde al twee keer practicum gedaan, en ik vond het erg leuk!

Wat gaat het worden, exact of talen?

Emma: Hier kan ik kort over zijn, sowieso talen! Ik ben gewoon veel beter in talen dan in wiskunde en natuurkunde.

Nicolette: Dit wordt voor mij erg lastig als ik een profiel moet kiezen. Ik ben namelijk niet goed in Engels, maar wel in Frans (en Duits ook wel redelijk). Natuurkunde vind ik een moeilijk vak met al die formules etc. maar wiskunde is voor mij weer wel een eitje. Dus heb ik eigenlijk nog geen idee.

Wat zou je aan school willen veranderen?

Emma: Misschien net als iedereen, meer schoolfeesten. De sfeer in de school is geweldig en er mist niets aan het schoolgebouw zelf, maar de schoolfeesten, die mis ik wel een beetje. De tweede klas (waar wij nu in zitten) mocht ook niet naar het Herfstfeest en dat vond ik erg jammer. Want feesten zijn natuurlijk geweldig!

Nicolette: Tja, dat weet ik niet zo goed. In elk geval weet ik wel dat we een prachtig schoolgebouw hebben. Goed te bereiken met openbaar vervoer en we hebben goede docenten. Wat ik goed vind, is

dat de school wat strenger is geworden met het eruit sturen. Als je er vorig jaar werd uitgestuurd, hoefde je alleen een briefje te halen, laten ondertekenen door je ouders en weer in te leveren. Nu heb je ook een strafuurtje. Ik ben er niet erg blij mee, maar het is misschien wel beter zo. Ik hoorde dat er vorig jaar zoveel kinderen werden uitgestuurd dat ze deze maatregel daarom hebben genomen.

Waar heb je op school een hekel aan?

Emma: Dat je bij sommige leraren in de les niet naar de wc mag of niet mag drinken. Verder vind ik alles helemaal prima.

Nicolette: Er zijn docenten die veel huiswerk opgeven voor meteen de volgende dag. Dat vind ik vervelend, want meestal doe ik mijn maak/leer werk in het weekend zodat ik doordeeweeks tijd heb voor de s.o.'s en mijn hobby's. En sommige docenten zijn erg streng in het water drinken onder de les.

Wat is het leukste vak op school of is de pauze het leukst?

Emma: Dan toch muziek, ook al doe ik dat als extra vak. Ik hou gewoon echt zó erg van zingen en ik kan dat daar helemaal uiten. De pauzes vind ik ook heel erg leuk want veel vrienden van me zitten ook in andere klassen.

Nicolette: Pauze is altijd leuk! Ik heb niet echt een lievelingsvak. Het is wel zo dat als ik goed ben in een vak het ook leuker wordt. En geschiedenis vind ik leuk. Het is altijd leuk om te zien hoe een docent in zijn vak opgaat. Ik vind dan ook dat meneer Hulst leuk les geeft.

Wat wil je later worden?

Emma: Deze vraag heb ik echt al heel erg vaak gehoord. Van ooms, tantes, neven, opa's en oma's, oude juffen noem maar op! Maar ik heb echt werkelijk geen flauw idee. Ik weet het echt nog niet. Het allerliefst wil ik zangeres worden maar daar kan je niet echt op vertrouwen, je kan er in één keer helemaal uitliggen. Dus ik heb echt geen idee.

Nicolette: Ik zou het echt niet weten, maar ik hou

me wel bezig met de toekomst. Wat ik wel hoop als ik naar de toekomst kijk, is dat ik gezond blijf.

Welke studie ga je volgen en waar?

Emma: Dit weet ik ook nog niet, maar het lijkt me heel vet om in New York, Londen, Parijs, Antwerpen of in een andere grote stad te gaan studeren. Maar wat ik wil studeren? Geen idee.

Nicolette: Dat is de vraag! Ik moet daar nog echt heel goed over nadenken. Soms denk ik erover om rechten te gaan studeren. Maar de volgende dag denk ik daar weer heel anders over! Wat me wel heel vet lijkt is om in een grote stad te wonen en daar te studeren zoals Londen, Parijs of Milaan.

Wat gaan jullie voor de school (terug) doen?

Emma: Toch maar gewoon goed opletten in de les en zorgen dat ik mensen geen last bezorg.

Nicolette: Als ik straks in de 4e zit, lijkt het me erg leuk om hulpmentor te worden. Toen ik zelf in de eerste zat, vond ik het leuk om met de hulpmentoren om te gaan. Zelf had ik er een stuk of 5, 6, best veel eigenlijk!

Komt jullie toekomstige echtgenoot van het EG?

Emma: Ja, toch wel. Het lijkt me toch wel leuk om een man te hebben die net zo slim is als ik, of slimmer! Haha.

Nicolette: Het lijkt me wel handig, als mijn echtgenoot een beetje slim is, net als ik. Dan kan ik mijn kinderen later de dingen uitleggen die ze niet begrijpen. En als ik het ook niet begrijp dan heb ik altijd mijn man nog!

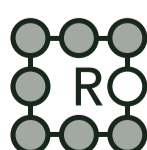
De meiden gaan studeren in Londen, Parijs of Milaan! Wat is er mis met Delft en Leiden? Daarnaast willen ze graag Chinees als extra vak. Beiden hebben duidelijk internationale ambities. We blijven ze volgen en wie weet moeten we voor een interview met hen over een paar jaar de grens over.

door WALTER BAGHUIS

"Ligt het aan het Erasmiaans of is het toeval dat we al zoveel jaar met veel plezier succesvol samenwerken?"

Klaas Taselaar | Anneloes van der Woude

ROSTRA CONGRES COMMUNICATIE

www.rostra.nl

Interview: Govaert Kok

Tolle Belege stapt naar de rechter

Vorig jaar verscheen al weer zijn derde boek. Govaert Kok, oud-president van het Haags gerechtshof, beschrijft in "Rotterdamse juristen uit vijf eeuwen" het leven en werk van 40 juristen die in Rotterdam werkzaam zijn geweest. Eigenlijk zijn het er 41 maar één verhaal is fictief. Het is een boeiende verzameling geworden waarin hij de liefde voor zijn vak en zijn grote belangstelling voor de geschiedenis kon samenbrengen tot een interessante en prachtig geïllustreerde bundel.

door **MARIELLE GISPEN-PRONK**

Van een aantal van hen stond het vast dat zij zouden worden opgenomen in zijn boek: Johan van Oldenbarnevelt, Hugo de Groot, Gijsbert Karel van Hogendorp, allemaal bekende, grote namen waar hij niet omheen wilde. Uit de overige juristen moest hij een keuze maken. En dat was al lastig genoeg. Het is uiteindelijk ook een lijviger boek geworden dan hij in eerste instantie voor ogen had.

Govaert Kok is een bescheiden man. "Weet u zeker dat u mij wilt interviewen? Mijn zoon, ook een oud-Erasmiaan, is veel leuker!"

We spreken bij hem thuis af. Ik ben vrij gevoelig voor eerste indrukken en het wil nog wel eens voorkomen dat ik met een zekere scepsis word ontvangen als ik, toch als volslagen onbekende, bij mensen voor de deur sta. Niet door Govaert. Ik word op buitengewoon hartelijke wijze binnen gelaten, ("Fijn dat je er bent. Heb je het goed kunnen vinden?") hij lijkt oprecht enthousiast mee te willen werken ("wat leuk dat je mij wilt interviewen. Ik hoop maar dat ik interessant genoeg ben!"), hij biedt aan elkaar te tutoyeren ("we zijn per slot van rekening oud-Erasmianen onder elkaar") en ik mag niet direct met het interview beginnen want we drinken eerst een kopje koffie, met een stroopwafel erbij ("Dat interview kan nog even wachten, laten we eerst eens kennismaken."). Ik voel me welkom en direct op mijn gemak.

Govaert Kok is geboren in Amersfoort waar zijn vader huisarts was. Na de oorlog wilde zijn vader zich specialiseren als gynaecoloog en heeft het gezin vier jaar in Leiden gewoond waar Govaert de eerste twee klassen op het Leids gymnasium doorbracht. Toen vader gynaecoloog werd in Rotterdam, verhuisde de familie Kok naar de Mathenesserlaan. Zo kwam hij op het, daar vlakbij gelegen, Erasmiaans terecht. Rector Pattist was nog net in functie. Een paar dagen voor het interview sprak ik een paar oud-klasgenoten van hem. Zij herinnerden zich zijn entree op school: "Govaert! Die kwam in korte broek naar school. Dat

was absoluut not done! Je hoorde een plusfours te dragen!"

Je liep in korte broek?

"Was dat zo? Ik herinner het me niet meer. Nou ik erover nadenk... ik geloof inderdaad dat ik altijd in korte broek liep. Maar dat kon nog in de onderbouw. Ik moest wennen op mijn nieuwe school. Het regiem was veel strenger dan ik in Leiden gewend was. En ik heb er erg hard moeten werken. Ik was geen briljante leerling zoals er in die tijd wel veel van op school zaten. Ik heb bèta gedaan, ook omdat mijn ouders vonden dat ik dan meer mogelijkheden had. Ik heb erg mijn best moeten doen het hoofd boven water te houden. Ach, ik heb het er naar mijn zin gehad maar mijn studententijd in Leiden vond ik toch leuker!"

Hij heeft lang gewild gaan studeren. Geschiedenis had zijn voorkeur, mede dankzij de inspirerende lessen van zijn geschiedenis docent op school, maar zijn ouders waren daar beduidend minder enthousiast over. Met geschiedenis kon je alleen maar leraar worden.

"Op het Erasmiaans hadden we een erg aardige docent voor het vak geschiedenis, Granpré Molière, zoon van de bekende architect. Hij gaf fantastisch les en daardoor boeide het vak mij enorm. Maar tijdens een studievoorlichtingsavond voor de zesdeklassers, was één van de sprekers professor Schadee, oud-leerling van het Erasmiaans – hij komt ook in mijn boek voor - om ons te enthousiasmeren voor de studie rechten. Hij deed dat zo goed en was zo overtuigend dat ik toen besloten heb om rechten te gaan studeren en daar heb ik ook mijn ouders een groot plezier mee gedaan."

Kok vertrok naar Leiden. Het notariële recht was in die tijd nog geen academische studie maar men kon een staats-

examen afleggen. Halverwege zijn studie rechten werd het ook mogelijk een notariële studie aan de universiteit te volgen. Govaert besloot naast zijn gewone doctoraal ook een aanvullend notariële doctoraal te halen. Hij kon nu twee kanten op en wilde graag op een kantoor aan de slag dat beide disciplines in huis had. Het kantoor Nauta in Rotterdam was in die tijd het enige kantoor waar beide stages mogelijk waren. In 1962 is hij daar begonnen, eerst met de stage notariaat, daarna de stage advocatuur met een voorliefde voor het notariaat.

"Mijn zoon is veel leuker"

"Ik heb professor Schadee, deskundige in het zeerecht, nog op kantoor meegemaakt. Ik heb altijd een bijzonder goed contact met hem gehad. En dan hoorde ik ook weer veel verhalen over het Erasmiaans. Het was de tijd dat de school met opheffing werd bedreigd. Het moest een middenschool worden. Professor Schadee

was president-curator van het Erasmiaans (van 1956 tot 1970, red.). Hij heeft geweldige acties gevoerd voor de school. De dreiging om de categoriale gymnasia op te heffen was groot en de gemeente werkte niet mee. We hadden een PvdA-gemeentebestuur. Dat bestuur vond de school veel te elitair. Ik vond dat juist van het Montessori Lyceum. Achteraf gezien is het Erasmiaans wel een bijzonder bloeiende school geworden."

Hij werd in de maatschap van Nauta opgenomen en heeft er vijftien jaar gewerkt. Hij was tevens rechter-plaatsvervanger voor het kantongerecht in Gouda en Rotterdam. Tot hij gevraagd werd de overstap naar de rechterlijke macht te maken.

"Op een gegeven moment gingen allemaal kleinere kantoren fuseren, op zichzelf een verstandige ontwikkeling, hoor! Maar ik had een erg algemene praktijk. Op zeerecht na deed ik alles,

maar wel meer notariaat dan advocatuur. Ik deed vennootschappen, boedels, onroerend goed, scheepsrecht, familierecht. Maar na die fusies ontstonden er secties: je moest je toen meer beperken tot wat er tot die sectie thuishoorde. Ik was ook rechter-plaatsvervanger en als je dat iets te enthousiast doet dan weten ze je wel te vinden. Ik kon kiezen om kantonrechter te worden of raadsheer bij het hof in Den Haag. Ik was 40 jaar oud en dacht: als ik nou nog 30 jaar lang kantonrechter blijf, raak ik misschien wat afgestompt. Dus ik heb het hof in Den Haag gekozen, mede vanwege de grote verscheidenheid van zaken. Maar ik ben altijd plaatsvervangend kantonrechter gebleven en heb vaak zittingen gedaan. Het leuke van kantonrecht-zittingen is dat je contact hebt met het publiek. Mensen mogen daar procederen zonder advocaat, dus het loopt allemaal wat goedertieker. Van 1976 tot 1989 was ik raadsheer bij het hof in Den Haag. Toen ben ik president geworden van het hof in Den Bosch."

Govaert Kok had gedacht in Den Bosch zijn pensioen te halen maar toen er problemen ontstonden bij het hof in Den Haag vroegen ze hem weer terug.

"Ik heb toen wel gezegd: het presidentschap doe ik maar voor vijf jaar. President zijn is leuk, zeker met wat ik heb meegemaakt, maar het werd steeds meer management en vergaderen. Je vervreemdt dan een beetje van je eigen vak op een gegeven moment. Ik ben altijd wel zittingen blijven doen. Als je dat niet meer doet, word je mijns inziens een soort rector waar docenten tegen zeggen: "Joh, weet je dan niet meer hoe het gaat?!" De laatste vier jaar tot aan mijn pensioen ben ik gewoon raadsheer geworden. Ik mocht kiezen wat ik wilde doen en dat werd familierecht want dat heb ik altijd erg leuk gevonden. Dan zie je dat het familierecht ook erg in beweging is geweest in al die jaren. Er was veel veranderd. Dat vond ik erg boeiend."

Heb je veel juridisch interessante zaken gehad?

"Ik heb een aantal mooie zaken gehad maar ook vervelende, waar veel emoties

Rotterdamse juristen uit vijf eeuwen,
door **mr. G.Chr. Kok**

Uitgeverij Verloren Hilversum,
2009,
ISBN 978-90-8704-090-1

bijkomen, zeker wat betreft het strafrecht. Maar driekwart van alles wat je doet is gewoon routinewerk. Dat heb ik ook wel tegen mensen gezegd, die overwogen om de overstap naar de rechterlijke macht te maken: word eerst maar eens plaatsvervanger en kijk of je het leuk vindt."

Wanneer ben je begonnen met schrijven?

"In mijn notariële tijd bij Nauta ben ik gepromoveerd. Ik heb toen een proefschrift geschreven over de geschiedenis van het notariaat en de toekomst van het notariële ambt (Het Nederlands Notariaat, red.). Dat was in 1971. Ik ben er twee jaar mee bezig geweest en deed het naast mijn gewone werk. Mijn promotor was professor K. Wiersma die toen net staatssecretaris van Justitie was geworden. Op het ministerie hebben we het proefschrift steeds besproken."

Govaert stelde in zijn proefschrift voor om het notariaat wat vrijer te maken. Het aantal notarissen was in die tijd beperkt door een bij wet geregeld standplaatsstelsel. Je kon pas solliciteren en notaris worden als er een notaris dood ging of met pensioen ging. Het werd hem niet in dank afgenomen in het notariaat waar men altijd al bang geweest was voor concurrentie.

Govaert: "Jaren later, begin jaren 90, is er een nieuwe notariswet gekomen en daarvoor heeft mijn proefschrift als basis gediend. Ik vind het erg leuk dat ik daar een steentje aan bij heb gedragen."

Govaert neemt rustig de tijd om zijn antwoorden te formuleren. Met enige regelmaat komt hij terug op een eerder door mij gestelde vraag. Ik weet niet of ik hem van zijn à propos afbreng met mijn kruisverhoor of dat hij mijn vragen goed tot zich moet laten doordringen.

"Maar om terug te komen op je vraag wanneer ik begonnen ben met schrijven:

behalve mijn proefschrift heb ik ook artikelen geschreven. Ik heb schrijven altijd erg leuk gevonden. Ik had materiaal verzameld over de plekken waar ik heb gewerkt: Rotterdam, het hof in Den Haag en het hof in Den Bosch. Toen ik geen president meer was in Den Haag maar gewoon raadsheer, ben ik begonnen met de geschiedenis van het hof in Den Haag. Dat is mijn eerste boek geweest en het is uitgegeven ter gelegenheid van mijn afscheid."

Dat was geen eenvoudige klus geweest voor hem omdat het Paleis van Justitie bij het Bezuidenhout-bombardement in de Tweede wereldoorlog in vlammen was opgegaan en daarmee ook het hele archief.

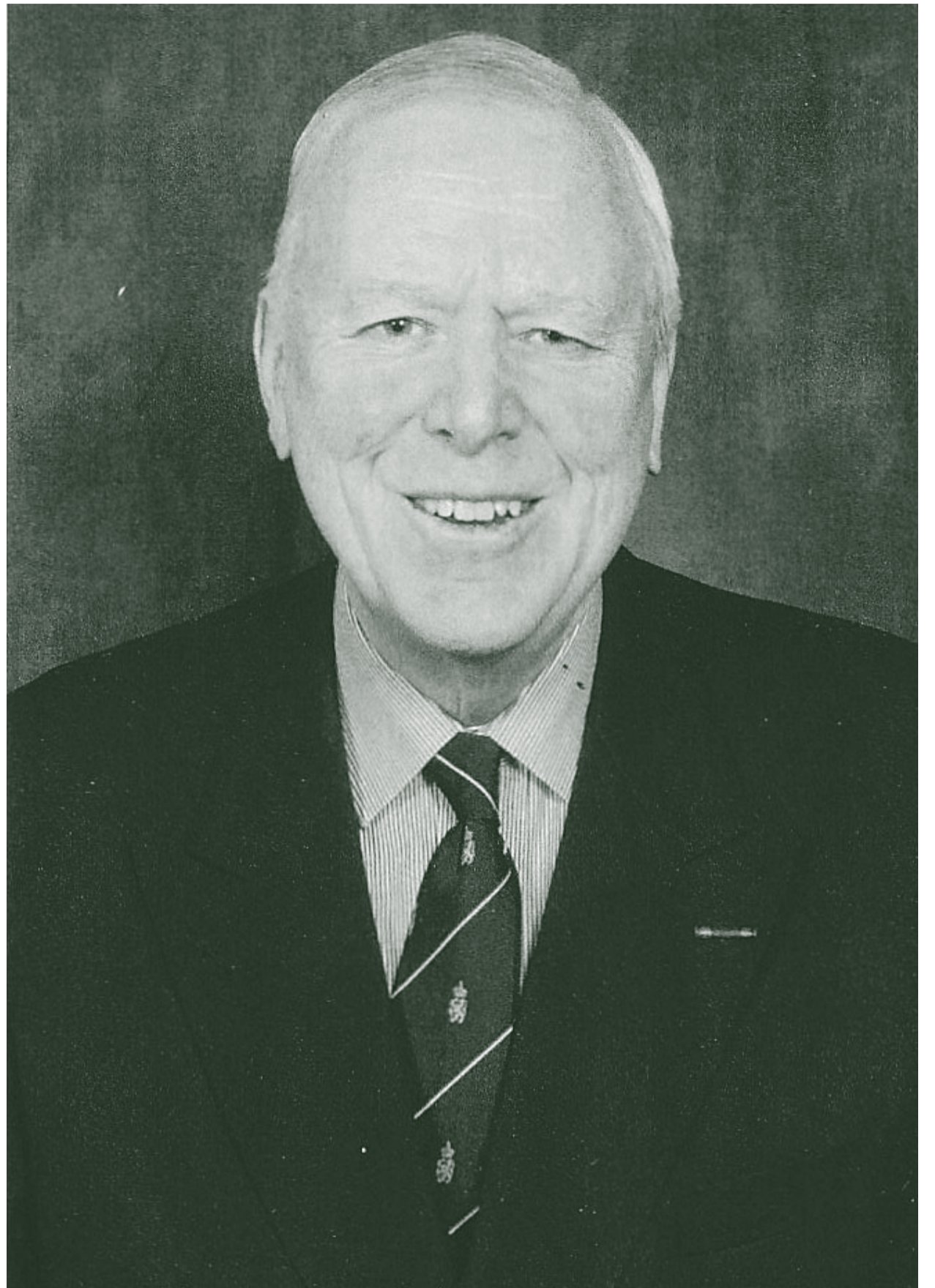
"Ik heb toen een formule bedacht: ik ga geen gewone geschiedenis schrijven maar ik kies mensen die bij het hof hebben gewerkt – ik had een hele namenlijst – ik schrijf dan een stukje persoonlijke biografie en ik vertel wat er in die tijd bij het hof gebeurd is. Het zijn vijftien hoofdstukken geworden tot aan de huidige tijd.

Mijn tweede boek gaat over het hof in Den Bosch waar wel het hele archief bewaard is gebleven.

Voor mijn derde boek, 'Rotterdamse juristen uit vijf eeuwen', had ik het meeste materiaal verzameld en ik ben er ook het langst mee bezig geweest. Het is veel dikker geworden dan oorspronkelijk de bedoeling was. Ik had een 'meeleescommissie' van mensen

die zo enthousiast waren dat ze met steeds meer nieuwe namen op de proppen kwamen. De variëteit is wel groter geworden met het soort juristen. Ik heb juristen uit verschillende tijdsperiodes en uit verschillende beroepsgroepen gekozen."

Behalve de al genoemde juristen nog enkele andere namen uit zijn boek: Pieter Rabus (1660-1702), notaris en uit-

gever, Otto Groeninx van Zoelen (1704-1758), bewindhebber van de VOC, Marten Mees (1828-1917), bankier en één van de initiatiefnemers voor de oprichting van de Holland-Amerikalijn, Karel Paul van der Mandele (1880-1975), bankier, voorzitter van de Kamer van Koophandel, mevrouw A.C. van den Hoek-Kok, de eerste vrouwelijk advocaat in Nederland, mr C.M. van Sillevoldt jr. (1882-1971) koopman en oprichter van het grootste fonds van Rotterdam, de Stichting Neyenburgh, mevrouw professor mr. J.C. Hudig (1907-1996), de eerste vrouwelijk rechter in Nederland. Het enige fictieve verhaal gaat over deurwaarder A. Dreverhaven en zijn onwetige zoon bureauchef Katadreuffe, romanfiguren uit het boek Karakter, van de advocaat/schrijver mr. F. Bordewijk (1884-1965).

"Eigenlijk wilde ik geen levende mensen in mijn boek opnemen omdat je dan nooit weet wat voor gevoeligheden je raakt. Maar ik had nog een bedrijfsjurist nodig. Iedereen aan wie ik het vroeg zei: je moet Tom Drion hebben, de beste bedrijfsjurist die er ooit is geweest. Drion werkte als hoofd Juridische zaken bij Unilever. Drion heeft mijn boek nooit onder ogen gekregen: hij is helaas over-

leden. Een ander personage uit mijn boek, professor mr. P. Sanders, bouwdecaan van de juridische faculteit, leeft nog steeds, is inmiddels 98 jaar oud en heel helder van geest."

Govaert Kok heeft, naast zijn werk, veel bestuurslidmaatschappen vervuld: het Maritiem Museum, het museum Boymans van Beuningen, de woningbouwcorporatie Vreewijk, om er een paar te noemen. Ook was hij secretaris en later voorzitter van het grote Rotterdamse Fonds Volkskracht.

"Daardoor ben ik met allerlei Rotterdamse dingen in aanraking gekomen. Dan merk je dat Rotterdam toch een klein wereldje is waar je ook weer veel mensen van het Erasmiaans tegenkomt. De laatste jaren heb ik in de raad van toezicht van Dijkzigt, het Erasmia MC, gezeten, de medische kant van Rotterdam. Dat vond ik erg interessant. Dat was een leuke afsluiting. En die musea met mijn historische belangstelling was ook altijd heel welkom. Ik ben daardoor een gelukkig mens."

Ik kan me niet voorstellen dat deze rustige, vriendelijke man ooit als rechter de strengste straffen heeft kunnen opleggen. Zijn echtgenote is inmiddels teruggekomen van het boodschappen doen.

Een opgewekte, frisse verschijning komt de kamer binnen. Ze ziet er véél jonger uit dan Govaert. Ik dacht nog bij mezelf: Zo! Dat heeft Govaert goed voor elkaar! Maar navraag leert dat ze maar een paar jaar jonger is dan hij. Eind van de week vertrekken ze naar hun huis in Denemarken, het land waar zijn vrouw oorspronkelijk vandaan komt.

Govaert Kok, a distinguished gentleman, een aimabel man maar vooral een tevreden mens.

"Driekwart is gewoon routinewerk"

De Olympische Goden,

van Maerten van Heemskerck

Op een prachtige nazomermorgen begeven twee Tolle-verslaggevers zich naar het museum Boymans van Beuningen. Niet om de tentoonstelling van Kees van Dongen te bezoeken, maar om te gaan kijken naar een schilderij, dat ooit het Erasmiaans toebehoorde. Diep in de catacomben van het museum hangt het schilderij in het depot en conservator Jeroen Giltay heeft er een verhaal bij. Wij ook.

door **WALTER BAGHUIS**

Hoe zit het precies?

In 1978 werd een schilderij door het Erasmiaans in bruikleen gegeven aan het Boymans. Reden daarvoor was een akkefietje met een koffieketeltje en een inbraak, waarbij het schilderij gelukkig niet werd meegenomen uit de kamer, waar de administratie destijds huisde. Dat laatste was ook niet helemaal toevallig, want het schilderij zag er destijds niet

best uit door een dikke laag bruin vernis en iedereen was er van overtuigd, dat het een werkje zonder enige waarde was. Omdat een inspectie van in bruikleen gegeven kunst aanstaande was, werd het werk nog eens onder de loep genomen en werd de administratie ondersteboven gegooid op zoek naar documentatie. De stoom van het koffieketeltje had namelijk een aantal wit

uitgeslagen plekken achtergelaten op het doek.

Wat bleek: het doek kwam niet voor op de lijst van de inspecteur, maar bleek een gift van oud-leerling en later oud-president-curator de heer Burgerhout, wiens naam nu ook weer netjes op de lijst vermeld staat. Inmiddels was er hulp gearriveerd van kunsthistorische zijde en wisten mevrouw Veldman en later de

heer Hamersdorf, restaurateur, de echtheid van het doek aan te tonen. Daar werd tot op dat moment aan getwijfeld. Het schilderij is echter daadwerkelijk gemaakt door Maerten van Heemskerck in het jaar 1556.

Met die kennis op zak besloot het Erasmiaans het schilderij in bruikleen te geven aan de veiligere omgeving van het museum, ook al omdat het verzekeren van het stuk een dure aangelegenheid zou worden. Door het museum is het schilderij gerestaureerd, waarbij de oorspronkelijke vrolijke kleuren tevoorschijn kwamen. Jarenlang heeft het in de vaste collectie van het museum gefungeerd als lokkertje voor Erasmianen en voor liefhebbers van mythologische werken.

Een aantal jaren geleden is de Stichting Vrienden van het Erasmiaans Gymnasium eigenaar geworden van het stuk om het uit handen te houden van een overkoe-

Misschien vindt hij het ook gewoon een leuk schilderij. Hij legt uit dat Maerten van Heemskerck vooral bekend is van zijn enorme altaarstukken. Van Heemskerck was werkzaam in Haarlem, was van 1532 tot 1537 op studiereis in Italië en verbleef in die periode lange tijd in Rome. Uit die tijd stammen verschillende schetsen, waarvan we details terugzien op het schilderij.

Het schilderij heeft op een veiling in 1926 de naam "de Olympus" gekregen en is voorzien van een verklaring van de schilder linksonder op een geschilderd stukje papier. Vertaald uit het Latijn staat er: "De Pierische Muzen en de beroemde schare der goden scheidt er plezier in hun vermoeide ledematen in het water onder te dompelen". Er is nog plaats voor meer tekst, maar die staat er gek genoeg niet.

Jeroen Giltay weet uit het hoofd een aantal figuren op het doek te identificeren en wij vullen hem aan met de kennis, die wij opgedaan hebben uit de stukken, die we als voorwerk hebben gelezen: een uitgebreide verklaring van dr. Ilja Veldman en een fantasievolle beschrijving van het werk door Drs. N. van der Blom, jarenlang verbonden aan het Erasmiaans als leraar klassieke talen. Deze laatste legt een link naar Karel V en brengt als bewijslast een aantal prenten in, twaalf om precies te zijn, die Karel V gelijkstellen aan Hercules. Opdrachtgeefster voor het schilderij zou in zijn optiek Maria van Habsburg geweest kunnen zijn. Waar Ilja Veldman zich op de vlakte houdt omtrent het tafereel, weet Van der Blom de hoofdpersonen er direct uit te pikken, Hercules en Hebe. Hij komt tot de conclusie dat dit de aankomst van Hercules bij de goden moet voorstellen.

Het kost echter maar twee minuten goed kijken om te zien, wat er zich werkelijk afspeelt op het doek en als wij die suggestie doen glimlacht Jeroen. Hij lijkt het een aardige vondst te vinden. De glimlach verdwijnt als we even later de eigendomsdocumenten tussen de documentatie terugvinden. Ook correspondentie tussen de school en de conservators van het museum tonen aan, dat er in het recente verleden wat onenigheid is geweest omtrent dit werk, waarbij wij ons niet aan het idee kunnen onttrekken, dat de school heeft gepoogd het schilderij te cashen, maar dat staat er niet letterlijk. Aan de uitdrukking op Jeroens gezicht kunnen we merken, dat hem hier iets van begint te dagen. We worden verder vriendelijk bedankt voor

onze interesse en storten ons eenmaal weer buiten op het identificeren van de mythologische figuren en op de betekenis van het tafereel.

Het doek

Het is geen groot schilderij en het wordt bevolkt door een dertigtal figuren, onder wie een paar direct herkenbare goden. De kleuren zijn vrolijk en het is een leuke afbeelding om een tijd naar te kijken. Een meesterwerk is het niet, maar voor liefhebbers is het een leuke puzzel. Volgens Willem Stricker, als vertegenwoordiger van de Stichting Vrienden van het Erasmiaans tevens eigenaar van het werk, is het "een ondeugend werkje", waarop diverse dertele dames de goden vergezellen. Dat lijkt ook zo op het eerste gezicht, maar wij zijn inmiddels verder. Met de kennis, die we leenden van Veldman en van der Blom, storten wij ons als ware Erasmianen op de hoofdpersoon Hercules, uiterst links op het doek, steunend op een knots, in leeuwenvel. We volgen Van der Blom, die een horizontale lijn ziet over het gehele

doek naar de dame, uiterst rechts, Hebe. En daar gaan we los.

Omdat wij niet kunsthistorisch geschoold zijn en ook niet de kennis denken te hebben van een leraar klassieke talen, moeten we het hebben van ons gezond verstand en een fikse dosis fantasie. Aangezien dat daarom ook geen wetenschappelijk verhaal of studie

oplevert, proberen we in klare taal uit te leggen, waar we op dit schilderij naar kijken. Duidelijk is de komst van Hercules, die er vermoeid uitziet na een stel barre avonturen en enigszins geblakerd door het vuurtje, waarmee hij naar de Olympus is verzonden. Niet echt een heldenpose neemt hij aan, maar er zijn toch wat ogen op hem gericht. Uiterst rechts komt zijn aanstaande bruid aan, dus het feest kan beginnen. Want dat is de afbeelding, de voorbereiding van een huwelijk. Er worden lekkernijen gevangen, een toepasselijk muziekje wordt gecomponeerd en de kleding ligt klaar voor het bruidspaar. Dat is het leuke van kunsthistorie, meestal ligt de verklaring voor het oprapen.

Het wordt lastiger om de betekenis achter het schilderij te duiden, maar ook dat is in beginsel nog zonder enige kennis van zaken te doen. De hoofdfiguur van het schilderij is natuurlijk niet de uitgebluste Hercules aan de rand, maar de vrouw in het midden. Laat dat nou net zijn schoonmoeder Hera zijn, die haar hand uitsteekt en de held haar dochter

en evenbeeld, de bruid Hebe, aanbiedt. Leuk gebaar met in het achterhoofd de ellende die zij, conform een schoonmoeder, in het leven van haar aanstaande schoonzoon teweeg heeft gebracht. Haar gemene lach verraadt haar.

Natuurlijk is er een verwijzing naar Karel V op te zien en kunnen er verbanden gelegd worden, maar het is allemaal een stuk simpeler. Schilder Maarten rekent af met zijn eigen schoonmoeder, die hem na zijn barre tochten over de Alpen om Italië te bereiken, haar dochter aanbiedt. Dat aanbod kan hij niet afslaan, want de familie is steenrijk en Maarten heeft geen zin om eenmaal terug in Haarlem, sponningen te gaan schilderen.

Daarmee komen we bijna tot het einde van het schilderij en het verhaal, ware het niet, dat een dappere kunsthistorica in opleiding zich nog wil buigen over eventuele varianten, waarbij de schoonmoeder Johanna de Waanzinnige of Catharina van Aragon zou kunnen zijn. Zij pakt het serieus aan en wel zo serieus, dat haar toevoeging aan dit artikel de deadline niet haalde. Waarschijnlijk staat er in de volgende Tolle een korte mededeling van haar hand, waarin zij zich als nog aansluit bij onze visie.

"Haar gemene lach verraadt haar"

pelend onderwijsorgaan en is er een overeenkomst getekend, waardoor het stuk altijd in het museum te zien zal zijn, conform de wens van de originele schenker en zijn nazaten. Volgens kenners heeft het werk een waarde van om en nabij het half miljoen euro.

Het depot

Conservator Jeroen Giltay maakt er een ware kruip door, sluip door van en na drie liften, twee trappen en een viertal beveiligde deuren treffen we naast de inpakafdeling een aantal kluizen met reusachtige deuren. De meest rechter is de juiste en daar hangt in een soepel glijdend rek het schilderij met de Olympische goden.

Giltay is duidelijk enthousiast over het werk, wellicht omdat hij dan nog in de veronderstelling verkeert dat het tot het bezit van de Stichting Vrienden van Boymans gerekend mag worden.

Paul Kramer

Terug voor de klas

Paul Kramer, bij toeval terecht gekomen in het onderwijs, overgestapt naar het bedrijfsleven maar met het voornemen weer terug te keren naar zijn oude stek. “Ik weet nu dat ik voor de klas staan toch echt het leukste vind.”

door **MARIELLE GISPEN-PRONK**

Paul en ik zullen elkaar ontmoeten in het vlakbij het Erasmiaans gelegen eetcafé Westerpaviljoen. Het is mijn eerste blind date ooit. Ik heb Paul namelijk nog niet eerder ontmoet, ik heb zelfs nog nooit van hem gehoord. Dat is op zich geen opmerkelijk feit want hij is tien jaar uit het onderwijs weg geweest om er pas dit schooljaar weer terug te keren. Ik ga ervan uit dat het geen problemen op zal leveren hem te ontdekken tussen alle gasten in het eetcafé maar het gaat toch even mis.” Ik heb rood haar en ik ben in het zwart gekleed” meld ik hem nog bij het maken van onze afspraak. Om misverstanden te voorkomen spreek ik zijn voicemail in waar ik precies ben gaan zitten. Maar die heeft hij door het lawaai niet kunnen afuisteren, blijkt later. Zo komt het dus dat ik aan de ene kant en Paul aan de andere kant, in een volle tent, op elkaar zitten te wachten. Ik zie wel een man zitten, alleen, starend naar de display van zijn mobiel. Als ik Paul nu bel en ik zie die man opnemen, dan weet ik dat die man mijn date is. En warempel, hij is het! En als blind date heel geslaagd hoor: een man waar je goed mee voor de dag kunt komen!

Paul Kramer, 45 jaar, is docent natuurkunde. Hoe is hij “bij toeval” in het onderwijs beland?

“Ik was in 1991 klaar met mijn studie in Leiden en op zoek naar een baan. Ik had nog geen idee wat ik wilde gaan doen. Toen zag mijn vader

een advertentie in de krant voor een stage op een school waar je dubbel voor uitbetaald kreeg. Dat laatste was eigenlijk mijn eerste motivatie om het onderwijs op te zoeken. Via een bureau dat bemiddelde tussen scholen en afgestudeerden kwam ik daarna, in 1992, voor negen uur op het Erasmiaans terecht. Het jaar daarop werden dat er twintig. Om mijn salaris wat aan te vullen werkte ik ook tien uur op het LUZAC. Dat was wel een heftig jaar voor een beginnend docent. Het uurloon bij het LUZAC lag hoger dan bij het Erasmiaans maar het nadeel was dat je bij het LUZAC alleen de gewerkte uren uitbetaald kreeg. Tijdens vakanties verdiende je niks en dan doet een zomervakantie wel pijn!”

Het jaar daarop werd Paul Kramer een

volledige baan op het Erasmiaans aangeboden. Hij greep die kans met beide handen aan en vertrok bij het LUZAC. Zijn ster rees snel want weer een jaar later kon hij decaan worden, samen met collega Ank Groenendijk.

“Dat gaf wel een andere wending aan mijn leven. Ik vond het leuk om te doen maar het decanaat kent geen grenzen en ik was er heel veel extra tijd mee kwijt. Ik kreeg er uiteraard meer voor betaald – het Erasmiaans is royaal met vergoedingen – maar ik kon minder tijd aan mijn vak besteden. Maar met Ank Groenendijk was de samenwerking geweldig. Zij is een inspirerend iemand met heel veel energie en daar krijg jij vanzelf ook weer energie van.”

Behalve het gebrek aan tijd zat er voor Paul nog een nadeel vast aan dit decanaat. Hij werd onderdeel van de grote staf en moest als zodanig vergaderingen met de staf bijwonen. Het voelde alsof hij niet meer bij de docenten hoorde: hij was niet meer ‘one of the guys’.

“Ik merkte dat ik opeens ‘tot een kamp’ behoorde. Zo voelde dat. Je had in die tijd de staf en je had de docenten. Ik vond, naar mijn gevoel, dat daar erg veel ruimte tussen zat. Dat is nu veel minder het geval.”

Het was toch wel een rumoerige tijd op school in de jaren 90, de periode waarin jij les gaf?

“Je had inderdaad de docenten van de oude garde die hun stempel drukten. Je

ging anders met hen om dan met de docenten van je eigen leeftijd. Die oude garde is er nu niet meer en, voor zover ik dat kan beoordelen, geeft dat wel een meer ontspannen sfeer.”

Het decanaat was tijdrovend voor hem maar ik wil nu toch graag de echte reden weten waarom Paul de school de rug toekeerde om iets heel anders te gaan doen maar dan weer wel bij zijn afscheid op de drempel van de deur zijn collega’s toe te roepen: “Ik kom weer terug!”

“Terugkijkend denk ik dat het hem zat in het toeval: hoe ik in de eerste instantie bij het onderwijs kwam. Ik wilde kijken wat er nog meer te koop was behalve onderwijs. Maar er was in 1999 ook wel een concrete reden aan te geven voor mijn vertrek. Het had te maken met geld-

zaken en dingen die mij beloofd waren en waarvan ik het gevoel had dat het niet uit ging komen. Maar ik heb inderdaad gezegd toen ik wegging dat ik ook weer terug zou komen. Ik heb zeven jaar lang met plezier les gegeven en ik zag me toch oud worden in die baan.”

Maar voor hetzelfde geld vond je het bedrijfsleven zo leuk dat je geen zin meer had om terug te gaan?

“Nou, ik was het toch echt van plan! De secundaire arbeidsvoorwaarden spreken mij erg aan. Zomervakanties, vrij zijn als je kind vrij is. Ik heb een zoon van negen jaar oud. Ik ben vorig jaar gescheiden en mijn huidige vriendin heeft een zoon van elf jaar.”

Paul Kramer is de ene helft van een eeneiige tweeling. Hoewel je medisch gezien niet mag speken van een identieke tweeling – ik heb dat maar even gegoogeld – omdat er toch altijd verschillen zijn, is het bekend dat de overeenkomsten heel groot zijn evenals de band tussen eeneiige tweelingen. In Paul’s geval gaat dat nog verder. Hij en zijn broer hebben zelfs een vergelijkbare carrièrelijn! Wat de één ging doen, was uiteindelijk ook weer bepalend voor de levensloop van de ander en omgekeerd.

“Ik ben bij een informaticabedrijf gaan werken. Mijn broer heeft ook natuurkunde gestudeerd maar hij is direct na zijn studie de informatica ingegaan. Hij werkte bij een bedrijf dat gericht was op het leveren van applicaties voor bedrijven. Ik ben gaan werken voor een bedrijf dat meer innoverend is. In het hart van het bedrijf is het kenniscentrum waar een stuk of twintig docenten werken die allemaal een stukje technologie voor hun rekening nemen. Ze zorgen dat het bedrijf met die technologie ook wereldwijd vooraan blijft lopen door onder andere naar conferenties te gaan om kennis op te doen, praten met bedrijven en leveranciers van nieuwe producten, trainingen schrijven voor hun eigen mensen en die trainingen ook verkopen. Een leergierig bedrijf dat mensen traint en zelf mensen opleidt. Ze zochten iemand met kwaliteiten om goed uit te kunnen leggen en affiniteit met compu-

ters en programmeren en dat had ik. Ik ben daar vier maanden opgeleid en kon toen mijn eerste training geven. In het begin gaf ik 30% van de tijd trainingen en 70% van de tijd was ik aan het studeren. Die verhouding werd later 50-50. Ik vond dat een riante opzet: per maand

had ik twee weken cursus en de andere twee weken vulde ik zelf in. Of ik had een week cursus en dan een week naar het buitenland. Ik heb er uiteindelijk bijna tien jaar gewerkt.”

In de tussentijd hield Paul nog steeds contact met school. Als hij voor zijn werk in de buurt moest zijn, liep hij er altijd even binnen. De terugkeer in het onderwijs kwam, ondanks zijn eerdere aankondiging hoe dan ook terug te willen komen, uiteindelijk ook voor Paul eerder dan hij had verwacht. En dat had met zijn tweelingbroer te maken.

“Ik wist dat ik specifiek weer naar het Erasmiaans terug wilde maar pas als ik rond de 50 jaar oud zou zijn. Jan van den Koppel en Denis Henriquez, twee vakgenoten van mij op het Erasmiaans, zouden weggaan maar het leek mij te vroeg om één van die plekken in te nemen. Mijn tweelingbroer hield het twee jaar eerder voor gezien in de informatica en was een opleiding gaan doen om ook het onderwijs in te stappen. Hij had een baan gevonden op een school en ik vond dat hij geen goed contract had afgesloten. Toen ik het daar met hem over had zei hij dat hij allang blij was een baan gevonden te hebben. Dat vond ik raar.”

Kramer had het idee dat er juist volop werk te krijgen was in de onderwijsbranche. Hij besloot zijn licht eens op te steken op het internet. Zijn oog viel op een advertentie – noem het toeval of niet – waarin een voltijdbaan natuurkunde in de bovenbouw van het VWO werd aangeboden, op een school die 500 meter van zijn huis lag!

“Dat was toch een prachtkans die ik niet wilde laten liggen. Ik heb toen in één week tijd, zonder dat ik me er daarvoor mee bezig had gehouden, besloten weer terug te keren naar mijn oude vak, het lesgeven.”

De school waar Paul terecht kwam, was een Daltonschool. Bij Daltononderwijs mogen leerlingen vrij kiezen uit een

beperkte lijst van schoolvakken waarbij onderlinge samenwerking en het bepalen van hun eigen werkt tempo, door ze een zekere mate van zelfstandigheid te geven, centraal staan. Het zou hoe dan ook een tijdelijke baan zijn, want Paul had daar aangegeven dat zijn grote liefde toch echt het Erasmiaans was. Toch had het Daltononderwijs ook wat voordelen.

“Ik had een volledige baan op die Daltonschool maar ik had maar zeven klassen en het aantal lessen was beduidend minder. Je geeft daar namelijk ook een flink aantal, ja ik noem het maar, huiswerkbegeleidingsuren, uren waarin leerlingen zelf mogen werken. Ik had het dus wel rustiger daar. Het nadeel is wel: je geeft eerst een beetje les waarna het de bedoeling is dat leerlingen zelf aan het werk gaan. Ik ging me toch flink lopen ergeren als dat niet gebeurde. Ik krijg ze wel aan het werk maar ik heb er altijd erg mijn best voor moeten doen. Ik zie dat ook wel op het Erasmiaans trouwens. In de derde klas is het geen probleem maar in de zesde zijn ze nauwelijks aan het werk te krijgen. Vreemd vind ik dat.”

Twee jaar later, toen Van den Koppel en Henriquez waren vertrokken, kwam je weer terug op het Erasmiaans. Werd je met open armen ontvangen?

“Henriquez en Van den Koppel hebben nog een goed woordje voor me gedaan.”

Moest dat dan nog?

“De nieuwe rector, Paul Scharff, kende mij niet. Bovendien stelde ik mijn eisen. Ik wilde een vast contract en niets hoeven inleveren wat salaris betreft. Dus dat woordje heeft vast wel geholpen.”

Wat vind je van de sfeer op school?

“Heel goed. Het is een sociale school. En de rector is precies zoals ik hem heb ben wil. Hij is toegankelijk en zegt wat hij vindt, geen dubbele agenda en zo. Maar ik moet eerlijk zeggen: in mijn eerste periode op het Erasmiaans zwaaide rector Werdekker de scepter en daar kon ik het ook goed mee vinden. Maar Paul Scharff staat dicht bij me. Hij hakt knopen door. Ook de manier waarop ik door hem ben aangenomen spreekt mij aan. We hebben elkaar er één keer over gesproken en toen zei hij: we gaan het gewoon doen. Daar houd ik van.”

Het valt mij op dat Paul Kramer een kettinkje om zijn nek draagt met een

“Die oude garde is er nu niet meer”

“De rector is precies zoals ik hem hebben wil”

half, gebroken hartje eraan. Een gebroken liefde?

“Nee, toen mijn moeder op sterven lag heeft haar zus voor alle familieleden zo’n hartje gekocht. De ene helft dragen wij, de familie, de andere halve hartjes zijn mee het graf ingegaan. Ik heb er veel aan gehad, aan dat symbool. Zeker toen het net allemaal achter de rug was.”

De eerste paar maanden op het Erasmiaans zitten erop. Is het net of je niet bent weg geweest? Is er veel veranderd?

“Ik moet zeggen, het gaat heel snel. Ik

zie veel bekende gezichten en voel me er direct weer thuis. Of er veel veranderd is? Ik heb er geen zintuig voor om te ontdekken wanneer het goed of minder goed gaat met een school. Ik zie dat niet. Als ik door die school heenloop zie ik steeds enthousiaste leraren en enthousiaste leerlingen. Ik spreek ze nu veel meer want tot mijn grote schande rook ik weer sinds kort. Ik was twintig jaar gestopt.”

Nou dat komt mij ook goed uit. Ik ben zelf na tien jaar weer begonnen en ik zit tijdens dit interview te snakken naar een sigaret. Nu kan ik met goed fatsoen

tegen Paul zeggen dat ik zo even naar buiten wil. Dat wordt begrepen. En roken is een zeer sociale bezigheid: je maakt nog eens een praatje met andere, heel sociale rokers!

“Het voordeel dat ik weer begonnen ben met roken is dat ik nu echt mijn pauzes neem. Daarvoor bleef ik doorwerken tussen de lessen door, de volgende lessen voorbereiden. Nu spreek ik leerlingen die ook buiten roken, je ziet leerlingen voorbij komen en maakt een praatje. Ik ben dus echt pauze aan het houden. Maar ik ben wel van plan om weer te stoppen. Ik kwam er vanochtend achter

dat ik mijn sigaretten thuis had laten liggen en dan rij ik wel weer terug om die te gaan halen. Zo erg is het al!”

Wat vind je nou het allerleukst aan lesgeven?

“Je verwacht natuurlijk dat ik ga zeggen: het contact met de leerlingen. Dat is ook leuk. Maar als ik heel eerlijk ben dan is het: het overdragen van mijn vak-kennis. Op het Dalton was ik bang dat mijn baan zou bestaan uit het begeleiden van leerlingen. Dat is niet mijn baan. Ik wil een verhaal vertellen. Ik vind het ook superleuk als een leerling tegen mij zegt: eindelijk begrijp ik het.”

Heb je er moeite mee dat je leerlingen hebt die intelligenter zijn dan jij?

“Welnee! Het merendeel is intelligenter! Ik kan ervan genieten als leerlingen intelligente dingen doen, iets oplossen waar ik zelf niet op gekomen zou zijn. Waar ik wel moeite mee heb, is als zij mijn autoriteit in twijfel trekken. Ik vind dat ik het recht heb om te zeggen dat ik iets NIET weet. Maar als ik het WEL weet, dan weet ik het ook ECHT. Een leerling moet bij mij achterover kunnen zitten en zich alleen maar concentreren op: begrijp ik het wat hij zegt in plaats van: klopt het wel wat hij zegt. Ik loop er overigens bijna nooit tegenaan. Het is middelbare schoolstof en die ken ik inmiddels van voor naar achter en van boven tot onder. Ik weet meer en dan ben je de leerlingen al heel snel voor. Maar er zijn leerlingen die sneller denken en slimmer zijn dan ik. Als ik proefwerken nakijk dan leg ik sommigen van hen bovenop de stapel. Dat zijn leerlingen die bijna geen fouten maken en, behalve slim, ook heel precies zijn. Zo kan ik mijn schoonheidsfoutjes uit mijn eigen correctiemodel halen. Ik vind het zelf moeilijk om heel precies te zijn. Dat kost mij veel tijd. Maar ik ben wel iemand die het goed en graag uitlegt.”

Blijf je de rest van je leven docent of heb je nog plannen om iets anders uit te proberen?

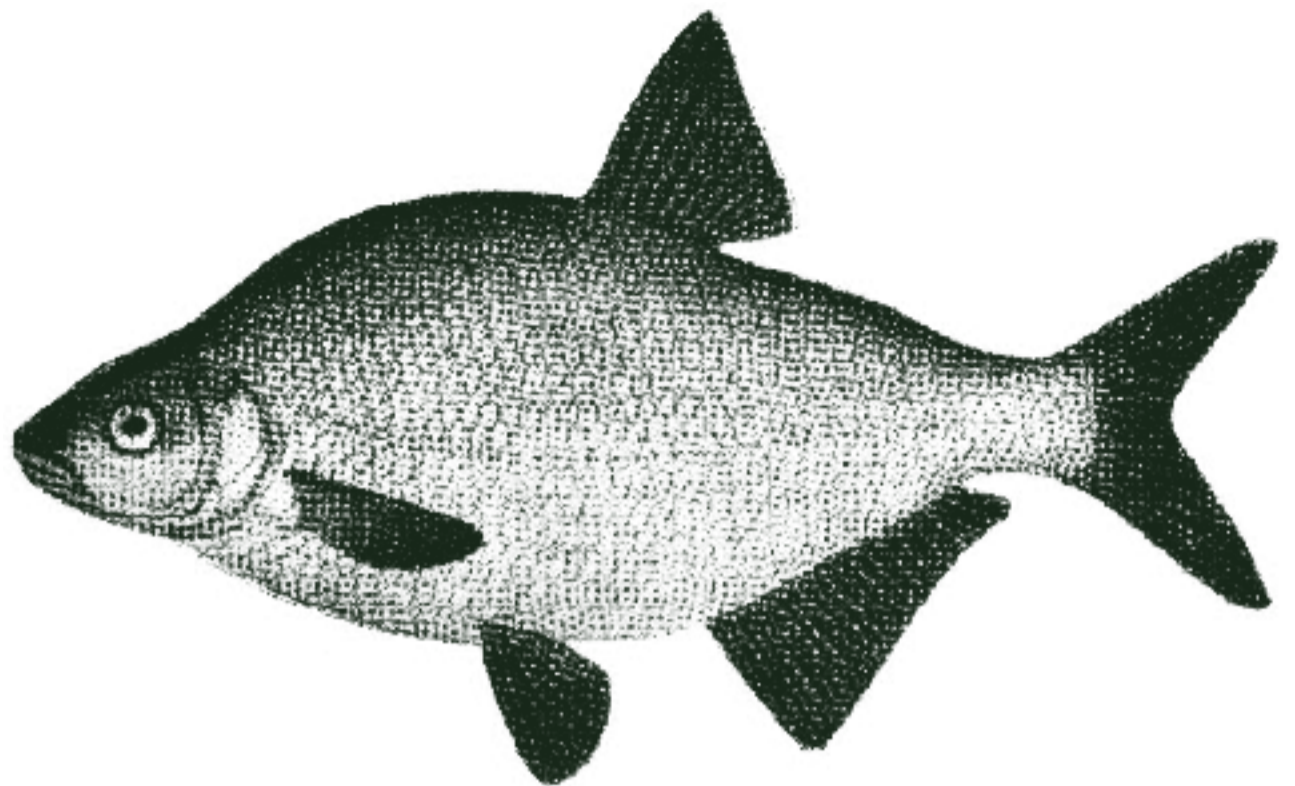
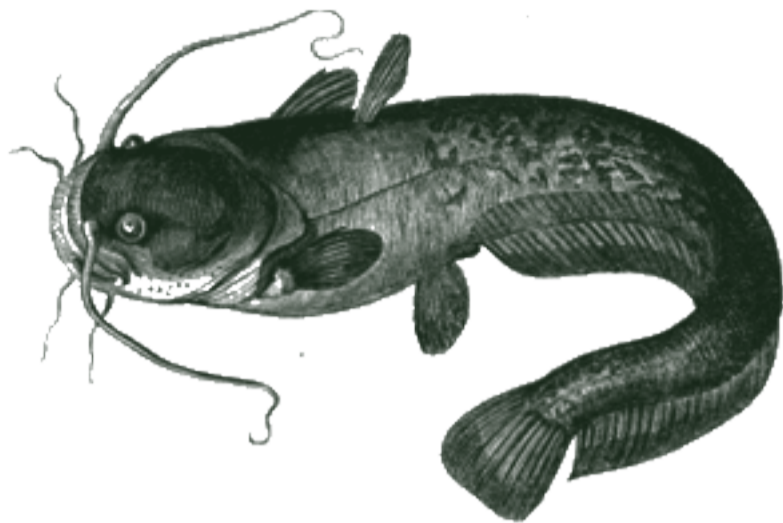
“Nou de rest van mijn leven... dat weet ik nou ook weer niet. Mijn huidige partner is Braziliaans-Portugees en kan enorm goed koken. Waar ik met haar nog wel eens over nadenk, is om in Portugal een eigen restaurant te beginnen. Zo’n warm land spreekt mij ook wel aan.”

Dat is iets voor de lange termijn. Voorlopig hoeft het Erasmiaans het niet zonder hem te doen.

Het is heel gezellig geweest met Paul alleen ik heb voor mezelf besloten NOOIT meer in een horecagelegenheid af te spreken voor het afnemen van een interview, hoe onderhoudend ik dit interview ook vond. Ik heb namelijk de bandopnames beluisterd! Bovenstaande tekst is het resultaat van eindeloos terugspelen, heel veel ergernissen, talloze nerveuze sigaretten en wellicht in de nabije toekomst een gehoorapparaat. Op m’n 52e! Hatsekidee! Daar ben ik mooi klaar mee!

Marielle
Wat zegt u?
Marielle

Visserlatijn

Voortaan

ga ik op elke slordige zaterdagmiddag nog even snel en pro-actief voor 50 eurocent maden halen. Want je kunt nooit weten of er nog gevist moet worden. Nu mijn gehele vis- en hengelsportartikelenbestand dankzij en op aanraden van mijn vaste vismaat Jan weer op peil is gebracht (pecunia non olet), kan ik op elk moment van de dag (of nacht) de Gnathostomata uit plas en sloot dan wel kanaal sleuren.

Be prepared

Van deze superklasse van kaakmondigen, want zo heten die Gnathostomata, is mij de klasse van de beenvissen (Osteichthyes) natuurlijk het liefste, dat spreekt van zelf, omdat in deze klasse vooral de gewone karper, voorn, brasem en blik worden gevonden. Maar let op.

Intermezzo

Men surfte op Internet naar www.visserlatijn.nl. "In Nederland leven ongeveer 185 vissoorten. Ongeveer 45 daarvan kennen we als een zoetwatervis. Van die 45 soorten zoetwatervissen, worden er ongeveer 21 in hun bestaan bedreigd en zijn er ongeveer 7 soorten nagenoeg in de Nederlandse wateren verdwenen".

Een citaat van de Schoolmeester ter lering ende vermaak:

't Latijn zegt, dat het piscis
en Siegenbeek, dat het visch is.
Pas jij maar op de snoeken.
De anderen zijn niet waard dat wij ze zoeken.

Carpe diem dan wel noctis. Voor een spelletje bridge kan je mij trouwens ook midden in de nacht wakker maken. Nu dus ontstaat er een ongekend dilemma: moet ik dan gaan vissen of kaarten? Terwijl ook nog de mooiste vrouw ter wereld naast mij zou kunnen liggen? Maar ik dwaal af. Mea Culpa zoals de ouden zullen zeggen.

Op jacht

Het begon ongeveer 55 jaar geleden. Vooral als piepjong iets groots vangt, blijf je de rest van je leven aan de haak geslagen en beetgenomen. Ingooien, beet en ophalen. Bingo. Mijn eerste vriendinnetje heb ik al Gazelle-fietsend ook zo in mijn schep- en leefnetje gedaan. Ontmoeting op de Ringdijk richting Gym. Een echte made in Rotterdam. Daarna heb ik mij mijn hele leven verder vrijwillig laten beetnemen door de feminae. Geen spijt. La Donna e mobile. En dat is maar goed ook. Maar ik dwaal weer af.

Hoe ben ik ooit met vissen begonnen? Goed dat je het vraagt. In en om het Vroesenpark van Rotterdam. De oorlog was net afgelopen. Waarom ik ging vissen weet ik niet meer. Ergens lag er nog een voorvaderlijke hengel, die ik mocht gebruiken van oma, denk ik. Waarom doet iemand diefje-met-verlos, tikkertje, verstopperje en begin/stop je met roken? Omdat al je vriendjes het ook doen.

In het Vroesenpark barstte het van de vissen: baars, brasem, kroes- en boerenkarper, grondeltjes, paling, blik, ruis- en gewone voorn, winde en jawel een paar meervallen. Ellende als er een cyprinus carpio in de buurt was: je kreeg beet en krak alles weg inclusief topje van de hengel gebroken. Enorme joekels. Onbegrijpelijk dat het Vroesenpark tijdens de 1944-1945 hongersnood nooit is leeggevestigd. Het Vroesenpark werd tijdens de oorlog wel vrijwel volledig ontbost en ontheesterd vanwege behoefte aan kachelhout. Of waren die pisces niet te vreten?

Blijdorp

Geboren in Blijdorp en maar vijf minuten lopen met je hengeltje plus schepnetje naar de plassen in het kale park. Op een fraaie ochtend, de zon scheen, strakblauwe lucht, een giga-Abramis brama gevangen ergens in de lente van 1950. Toen was ik acht jaar! Met een primitief hengeltje plus stukje witbrood. Dobber was ineens weg, beet en iets groots. Dat kon ik natuurlijk niet alleen in mijn voor koolwitjes geschikte schepnetje krijgen. Hengel in de waterkant gelegd. Naar huis gehold en een emmer gehaald. Uit de handen van mijn moeder

gerukt. Een kwestie van leven of dood. Terughollen, dobber weg en hengel bijna ook. Zat ie er nog aan? Yes.

In het water. Kaplaarzen uit. Nog net uiteinde van de hengel kunnen vastpakken. Temidden van toegesnelde publiek en hulp van een grote jongen, de brasem uiteindelijk in de emmer gekregen. Staart stak er boven uit! Later leerde ik van brasem dat zo'n vis alleen in het begin "strijd" geeft. Als die eenmaal weet dat hij/zij vast zit geeft, wordt de ongelijke strijd gestaakt. Een lui beest vol met kleffe slijm, waarvan de geur je nu doet denken aan de liefde. Maar dat wist ik toen nog niet. Verder is het een dankbare sportvisser's vis. Toont mooi in een leefnet en ze zijn meestal flink aan de maat. Vanaf die tijd veel brasem gevangen van 35 tot en met 65 cm. Ook zeer kleine onder-de-maatse visjes die in Rotterdam beter bekend zijn als de Lullius agriculturis niet te verwarren met de L. droppius of de L. aqua rosea.

Mag ik nog een wens doen?

Dus. Met emmer brasem terug naar huis gehold waar onze trouwe groenteman (Jan Klaverdijk, wie kent hem niet?) op mij stond te wachten en die mijn vis wilde kopen. In die tijd kwamen de bakker, de melkboer, de groenteman en zelfs de kapper (ene Anton, van wie ik het damegambiet heb geleerd) gewoon langs de deur. Schaken bedoel ik. Meetlint er bij: 55 cm. Nadat iedereen uit de buurt mijn vis en mij had bewonderd heb ik Karel (zo heette die inmiddels) in de Statensingel vrijgelaten en laten zwemmen. Als ik daarna naar de zondagschool moest lopen (fietsen mocht niet op zondag), traject Boreelstraat, Statensingel vanaf Diergaarde Blijdorp tot aan de Prinsenkerk (zeer streng hervormd), heb ik altijd hoopvol gekeken of er een dankbare Karel rondzwom. Kop boven water, net zoals bij Arretje Nof (Calvé plaatjes sparen voor Arretje en Het Gouden Visje) en die mij een wens zou laten doen omdat ik hem had vrijgelaten. Misschien ben ik vanaf die tijd wel in sprookjes blijven geloven. ■

door BEN TRIJZELAAR

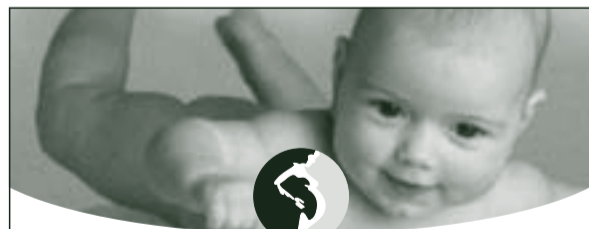
Alumni op Linked In

In 2009 sloot Erasmianen-groepshoofd Jase Parveen Choenni het jaar af met de kreet: "We zijn gegroeid naar 320 leden!". Eind 2010 staat de teller op 477. Ons groepshoofd werkt in Brazilië en doet iets commercieels voor klanten als L'Oreal en TNT. Hij heeft van die mooie one-liners, waar iedereen vrolijk van wordt als: "Life is custom made, commercial output should be too".

Waarom hij precies de groep gestart heeft is niet duidelijk, maar wij denken dat hij als expat contact probeert te houden met zijn klasgenoten en wellicht ook wel een commercieel oogpunt heeft. Een netwerker pur sang. Tussen de bijna vijfhonderd Erasmianen vinden we ook vijf professoren, zeventien advocaten en ruim twintig medische deskundigen. Er zijn negen schrijvers, 45 personen, die menen iets met wetenschap van doen te hebben, 21 muzikanten en een Doopsgezind Predikant, die bijklust in een lokale boekwinkel. Iedereen mag meedoen.

Hoe meld je je aan? Meld je aan bij www.linkedin.com, vul een profiel in en sluit je aan bij de groep Erasmiaans Gymnasium Alumni. Binnenkort ontvang je dan een bericht van een dame, die weet hoe je financieel onafhankelijk raakt, en misschien ook wel een oproep van Semper Floreat om aan een symposium, filmpremière of een bijeenkomst mee te doen. Doen!

door WALTER BAGHUIS

Kraamzorg de Eilanden
Sinds 1947

De beste zorg voor u en uw baby

Kraamzorg de Eilanden is een kraamzorgorganisatie die bekend staat om de persoonlijke zorg en begeleiding, de professionele aanpak en vakmanschap. Uw persoonlijke situatie staat centraal in onze werkwijze.

Gratis bij inschrijving

De gehele regio Rijnmond is ons werkgebied.

Vliet 8 • Hellevoetsluis • Tel.: 0181 391440

info@kraameiland.nl • www.kraameiland.nl

Ook gevestigd te Rotterdam, Oud-Beijerland, Vlaardingen en Zwijndrecht

Voor een gezonde en actieve levensstijl

Word lid en breng uw lichaam in conditie
Bel nu 010 289 2089

Wellness Centre Terbregge
TECHNOGYM

FOR HEALTHY LIVING
Personal Wellness Training

Wellness Centre Terbregge
Ommoordsehof 11 - 3056 JR Rotterdam
Tel.: (010) 2892089 - info@wct.nl - www.wct.nl

Het grofkluitige Troje

Er bestaat een naamloos leesgezelschap in Rotterdam, dat al tientallen jaren lang eens per maand Grieks of Latijn leest en zich met groot genoegen en serieus vertier aan allerlei klassieke onderwerpen waagt. Familieleden zien dit soms met een lachje aan, niet meewarig, dat niet, maar bijna vergoelijkend - als gaat het om kinderen die volwassenen naspelen. Het is andersom: het gaat om vrij grijze grootouders, die met een kinderlijk plichtsbefes elke maand hun huiswerk doen.

door **MARIETJE D'HANE-SCHELTEMA**

Maar eens per jaar is er schoolreis(je)! Toen ze nog jonger waren, lezen ze's winters Livius en trokken in de zomer zonder olifanten de Alpen over; of ze controleerden te voet de veiligheid van de limes tussen Rijn en Donau; of hielden op de muur van Hadrianus beschilderde Picten in de gaten. Ga maar door, geen Caesaroute in Gallië, geen Drususputje in Gelderland bleef onontdekt. Dit jaar besloten ze, gezien hun leeftijd, een apotheose-reis te maken, een laatste topexcursie ter ere van Homerus en al diens geletterde opvolgers, en dat kon maar naar één plek zijn: Troje.

Daar zijn ze dan - oktober 2010. Na vier dagen Istanbul zijn ze de Zee van Marmora overgestoken, in een eigen busje Klein-Azië binnengereisd en nu naast het weinig spectaculaire, zogenaamde huisje van Schliemann uitgestapt. Voorlopig is er alleen maar een restaurant te bezoeken met lekker Turks eten en enkele aangrenzende toeriste-

netalages. Iets verderop, tussen olijvenbomen, een toegangsgebouwtje met tourniquettes om het werkelijke Troje te bereiken, en dan, gelukkig, wordt het stil en moeten ze nog een eindje lopen, voordat ze voor Priamus' muren staan en twee-en-dertig eeuwen terugkijken.

Wat een moment! Grote steenbrokken, veel stof en zand, struiken, hobbels, pas op, hou je vast! - en toch zo indrukwekkend. De anders zo spraakzame leesgenoten genieten van de stilte. Bordjes vertellen dat ze in laag II, VI of VIIa of b zijn, maar hun gevoel werkt met andere dimensies; van bovenaf zien ze de vlakte en de zee, de baai waarbij het Griekse schepenkamp lag; naar het zuiden berg Ida; Achilles rijdt driemaal om de stad heen met het lijk van Hector achter zich aan; daar staat het houten paard. Wat een gedoe om dat naar boven te slepen! Wat zou er gebeurd zijn, als Laocoöns lans tien centimeter dieper in de houten buik was doorgedrongen? Dan zou

onder meer het beeld 'Een Verwoeste Stad' van Zadkine niet in Rotterdam staan of er heel anders uit zien, want Zadkine heeft zelf verklaard, dat hij bij het maken ervan aan Troje en het beroemde Laocoönbeeld heeft gedacht.

Hier, bij de zuidwest-poort, nam Hector afscheid van Andromache en hun zoon-tje, en werd dat zoon-tje later door een Griekse overwinnaar van de muur geslingerd. De vlakte is nu wijder en stiller dan toen, anderhalve kilometer land is aangeslibd, de Skamander en Simoeis zijn opgedroogd, die bult daar in de verte wordt het graf van Achilles genoemd en is dat vast en zeker niet - maar alles bij elkaar, wat een plek om te staan! En wat werd de sensatie daarvan al vroeg gevoeld: ooit stonden hier ook Xerxes en Alexander de Grote en Sulla en Caesar en vele keizers, van Augustus tot en met Constantijn, die allemaal Homerus hadden gelezen en uit eerbied herdenkingsoffers of spelen lieten uitvoeren, of tot

meerdere glorie van zichzelf de vervallen burcht lieten restaureren. Nog duizend jaar later, in 1462, bezocht Mohammed de Veroveraar de plek, maar die was toen al enkele eeuwen onbewoond en door wind, zand en aardbevingen veranderd in een hoge heuvel, waarin Schliemann, precies vier eeuwen na Mohammed, uiteindelijk zijn spade kon zetten.

Steeds weer, als je hier staat, denk je aan Homerus' verhaal, en je zou lichtvoetig, om niet te zeggen zesvoetig naar beneden willen huppelen om vanuit Myceense positie naar die wonderlijke burcht op te kijken, maar dat mag niet. De Rotterdamers zouden het ook niet meer kunnen, want ze zijn minstens even oud als die Trojaanse grijsaards uit de Ilias, die ooit op ongeveer dezelfde plek Helena zagen naderen en zeiden, dat je het niemand kwalijk kunt nemen dat om zo'n mooie vrouw zo lang werd gevochten. Homerus vergelijkt hen met een rij tsjilpende krekels, en die hoor je nu nog.

In welke taal tsjilpten die oude mannen, wat hoorde Helena hier in Troje = Taruwa of Truwa = Wilusa = Wilios = Ilios in de 12e eeuw v. Chr. voor taal? Iets dat vooral verwant was aan Hittitisch, zo heeft men eigenlijk pas sinds kort via spijkerschrift-teksten ontdekt. Die teksten waren veelal contracten tussen dat kleine, machtige koninkrijkje en de Hittieten. De burcht van Priamus moet in zijn tijd als een eigenzinnig obstakel tussen Hittieten en Mycenen in hebben gelegen, en was voordien ook al veel vaker aangevallen. In de huidige archeo-

logische beschrijvingen spreekt men al van twaalf lagen van bouw en herbouw tussen 3000-1600, en de eerste sporen van bewoning dateren zelfs van 6000 v. Chr. Ook blijkt dat het schaken van vrouwen wel vaker was voorgekomen - wellicht om de bevolkingsgroei te bevorderen, zoals de Sabijnse maagden Rome hebben groot gemaakt.

Plotseling klinkt er een wat wonderlijk, ondefinieerbaar modern geruis: een hele groep Chinese toeristen passeert in snel tempo, allen voorzien van draden met oordopjes, hun blikken gericht op de ingesproken tekst in hun oren of op het onefen voetpad; met mobiele camera's nemen zij de omgeving op. Ze zijn voor de Rotterdamers wat Rotterdamers voor Chinezen op de Chinese Muur zijn: mensen van ergens ver weg, die andere dingen geleerd en gelezen hebben, en met andere ogen naar dezelfde dingen kijken.

Als de Chinese groep waarschijnlijk al ver op weg is naar Pergamon of Efese, zitten de Rotterdamse leesgenoten nog een tijdje bijeen onder een olijfboom, terug bij de ingang, en drinken water, want water is het allerbeste, zeiden de Grieken al - ariston men hudoor - en van geschiedenis krijg je dorst.

M. D'Hane-Scheltema (1932) is een van de grootste vertalers van de klassieken in Nederland. Ze vertaalde Aischylos, Aristofanes, Juvenalis, Ovidius en Vergilius. In 1965 verscheen haar eerste vertaling, in 1986 kreeg ze de Martinus Nijhoffprijs, in 2008 verscheen haar vertolking van Claudius Claudianus' Verzamelde gedichten.

Drie heerlijke recepten voor

Het Feestdiner

van het echtpaar Wout van Westenbrugge en Anne Determan

Wout van Westenbrugge is al 25 jaar chef kok van restaurant Lux. Samen hebben ze het caterings bedrijf MangiMangi. Wout en Anne hebben drie zoons, de oudste heeft in 2009 eindexamen gedaan, de jongste twee zitten in de 4e en de 5e klas van het Erasmiaans. Alle recepten zijn voor 6 personen.

Passato di Cardi

kardoensoep
1,5 kg kardoen
boter
2 witte uien
2 liter kippenbouillon
peper, zout
citroensap

Haal al de bladeren van de kardoën en haal de draden uit de stengels (zoals bij bleekselderij). Snij de stengels in stukken en gooi ze in kokend water en kook ze een kwartiertje (dit om de bittere smaak te verwijderen). Smelt de boter in de soeppan en smoor de uien goudbruin. Voeg de kardoën en de bouillon toe laat het geheel ca. 45 minuten koken totdat de kardoën gaar is. Roer de soep door de groentemolen (of pureer de soep met een staafmixer en passeer hem daarna door een zeef). Het moet een zachte, dikke puree worden. Voeg zout, peper en een paar druppels citroensap toe. Serveer met croutons.

Coniglio all'arrabbiata

Gestoofde konijnenbout met eekhoortjesbrood, kerstomaat, kruiden en chocolade

6 konijnenbouten
2 à 3 witte uien, in ringen gesneden
Kruiden: salie (ong. 6 blaadjes), basilicum, (ong. 6 blaadjes) oregano, munt (niet te veel) en peterselie (hoeveelheid: naar smaak)
18 kerstomaatjes
60 gr gedroogde porcini (eekhoortjesbrood, 10 minuten geweekt in lauwwater)
chocolade puur, 1 reepje bloem
olijfolie
peper, zout, chilipeper (in stukjes)
witte wijn
eventueel klont roomboter

1 Maak de konijnenbouten goed droog, bestrooi met peper en zout en rol ze door de bloem. 2 Bak ze in de olijfolie rondom mooi bruin op een matig vuur. 3 Smoor in een braadpan met olijfolie de in ringen gesneden uien, laat de uien niet kleuren. 4 Als de uien zacht zijn, voeg dan de konijnenbouten toe, met wat peper, zout en de stukjes chilipepers (naar smaak maar niet te veel, het geheel moet niet te pittig worden) 5 Voeg zoveel witte wijn toe dat de bouten net niet geheel onder staan en stook de bouten gaar in ongeveer 30 à 40 minuten. Het vlees is dan mooi mals maar nog stevig genoeg. 6 Voeg de laatste 10 minuten de geweekte porcini toe, de kerstomaatjes en de stukjes chocolade. 7 Haal de gare bouten uit de pan en houd ze warm. 8 Kook de saus in tot de gewenste dikte, eventueel een klontje boter toevoegen om te monteren (= door toevoeging van boter wat voller maken). 9 Roer de gehakte kruiden door de saus en serveer de konijnenbouten met de saus eroverheen. Dit alles kan 1 of 2 dagen van te voren worden klaargemaakt met dit verschil dat stap 6 dan pas bij het opwarmen en afmaken van het gerecht gedaan moet worden.

Pere Cotte

In witte wijn gepocheerde peer met mascarpone en amaretti
6 peren, doyenne du comice
witte wijn
kaneel, suiker, schil van een sinasappel, vanillestokje
250 gr mascarpone
cognac of brandy
poedersuiker
vanillemerg (met mesje merg eruit schrapen)
amaretti of cantuccini, fijn gekruimeld (Italiaanse koekjes)

Breng een halve liter wijn met een halve liter water aan de kook. Voeg de kaneel, suiker (proeven!) de schil en het vanillestokje toe. Schil de peren en haal via de onderkant het klokhuis eruit (met een pomme parisiene boor). Pocheer de peren in de wijn in ca. 30 minuten mooi gaar. Meng de mascarpone met de poedersuiker, brandy en het vanillemerg (naar smaak). Snij een klein stukje aan de onderkant van de peer af zodat hij mooi blijft staan. Leg een mooi bolletje mascarpone mengsel eraan en kruimel de koekjes erover.

Wout van Westenbrugge en Anne Determan
MangiMangi Catering & More
Info: mangi@xs4all.nl, Mobiel: 06 24 59 31 19

In iedere Tolle stellen wij middels een “profiel” een lid van Semper Floreat aan de lezers voor. Dit lid mag van de gelegenheid gebruik maken zichzelf eens goed neer te zetten, een herinnering aan het Erasmiaans op te lepelen en op zoek te gaan naar vrienden van vroeger.

Jacques Soudan

Examenjaar: 1988 - alfa
Huwelijkse status: ongetrouwd
Kinderen: geen
Favo-vak EG: Geschiedenis en Engels

Favo-leraar EG: Van der Wel - Engels (sarcastisch? welneel!); Drost (van de continuïteitsenergie)
Vrienden op het EG: Robert Verhulst, Eduard Meiler, Danni Zahavi, Ronald Hazelzet (allen weer virtueel ontmoet via LinkedIn)
Vrienden, die nog over zijn van het EG: Carel Koning, Claire Oster, Aimee Riehl, Patricia Ritsema v Eck, Emelie Sweerts de Landas
Studie: Politicologie (2 jaar), HES Econ./Linguïstisch
Carrière: Van het ontwikkelen van relationele database applicaties (typisch alfa...) naar webdesign/ontwikkeling en (online) marketing. Momenteel bezig met cursus tekstschrijven om klanten nog beter te kunnen helpen. En, gevraagd om de Semper Floreat site aan te passen... work in progress...
Hoogtepunt: internet - mail, Skype, wiki
Dieptepunt: EG tot aan 5e klas - deprimerend
Toekomst: die maak je zelf - en, een zeer klein steentje bijdragen aan een nog mooier & effectiever www
E-mail: info@troisj.com

(Anne) Claire Voûte-Oster

Examenjaar: 1985

Huwelijkse status: Getrouwd met Vladimir Voûte
Kinderen: Ananda (2002)
Favo-vak EG: Tekenen
Favo-leraar EG: Hanneke van der Wel
Vrienden op het EG (namen): Idske van de Ban, Marieke Rochat, Peter Mulder, Jacques Soudan en nog veel meer
Vrienden, die nog over zijn van het EG: Jacques Soudan, Idske van de Ban
Zou graag nog eens contact hebben met: iedereen die dat leuk vindt
Studie: Willem de Kooning Academie
Carrière: Art- director bij diverse reclameburo's, nu eigen bedrijf claireconcept.com
Hoogtepunt: De wereld ontdekken met verre reizen
Dieptepunt: Bevalling :)
Toekomst: Veel reizen en genieten van alles wat er nog gaat gebeuren
E-mail: cvoute@gmail.com

Myrte Hoes

Examenjaar: 2007

Huwelijkse status: sinds 3,5 jaar een vriend
Favo-vak: Latijn
Favo-docent: de heer Overheul
Vrienden op het EG: Sophie Kreumer, Marlies Holterhues, Nina Valk, Erica de Bakker
Vrienden EG nu: Sophie Kreumer en Marlies Holterhues
Zou contact willen met: Dolores de Rooij
Studie: Taal- en cultuurstudies in Utrecht, 3e jaar van bachelor
Carrière: wil graag in de kunst- en cultuursector terecht komen
Hoogtepunt: het halen van mijn bèta diploma terwijl ik een enorme alfa ben
Dieptepunt: blijven zitten in de vijfde klas
Toekomst: Ik maak me zorgen om alle bezuinigingen in de cultuursector. Ik hoop te trouwen, drie kinderen te krijgen, een geweldige baan in een museum te vinden en door heel Italië te reizen op zoek naar kunst.

Vincent Menting

Examenjaar: 1986
Huwelijkse status: getrouwd met Pernille Kal, ook oud-Erasmiaan, fiscalist en nu global head of tax bij DP World in Dubai
Kinderen: geen
Favo-vak EG: Engels, want dat was makkelijk
Fav docent: Mevrouw Brada voor wiskunde: die had twee brillen, een groene en een rode: één voor veraf en één voor dichtbij. Daar kon je haar makkelijk mee foppen. Als ze die voor dichtbij op had, zag ze niets en kon je van alles uithalen in de klas.
Ook favoriet: De heer Vos. Leuke man
Vrienden op het EG: Patrick Braamhof, David Kann en Dominique Maas, de laat-

ste twee zijn een stelletje.
Vrienden van EG die je nog ziet: Jan van der Torre, toen geen vriend, nu wel en Nakke Woudenberg, ook een Erasmiaans stelletje
Zou graag contact willen met: Patrick Braamhof
Studie: Nederlands recht in Utrecht, Fiscaal recht in Amsterdam, Europees fiscaal recht in Rotterdam
Carrière: begonnen als belastingadviseur bij Deloitte, na 6 jaar het bedrijfsleven in bij onder andere Reckitt Benkiser als inhouse fiscalist, LeasePlan als inhouse fiscalist. Naar Zwitserland bij chemisch bedrijf Hercules. Naar Abu Dhabi werken bij Mubadala als Head of Tax, een investeringsvehikel van het emiraat dat de oliedollars wereldwijd investeert en tevens als doel heeft de lokale economie te diversifiëren. Per 1/12/2010 weer terug naar Zwitserland bij Triumph (lingerie) als global head of tax.
Hoogtepunten: Ik heb elke dag plezier. Het is me altijd voor de wind gegaan. Ik heb veel kansen gehad en al die kansen weten te benutten. Hoogtepunt is wel, als ik op reis ga naar Afrika in een landrover rondtoeren. Als je over de wereld reist merk je wel hoe ongelooflijk bevoordeeld je bent dat je in Nederland, een land met een handelsgeest, bent geboren want dan zijn er veel meer mogelijkheden om je te ontplooien. Vluchtelingen uit bijvoorbeeld Ethiopië hebben het erg lastig. Wij Nederlanders kunnen overal naartoe, hebben veel faciliteiten. Een eyeopener voor mij is: als je iets wilt bereiken en je zet er echt je zinnen op, dan lukt het ook. Dat vind ik ook wel een hoogtepunt.
Dieptepunt: Mijn hartoperatie in 2001 waarna ik mij nog bewuster werd van het feit dat het leven kort is, dat je er volop van moet genieten en eruit halen wat er in zit.
Toekomst: veel van de wereld zien, in aanraking komen met andere culturen. Ik heb voor mijn werk veel gereisd en heb de smaak te pakken gekregen. Ik heb zeer dynamisch werk.

Tolle Lege

Te wapen! Oproep aan alle Semper Floreat-anen waar ook ter wereld (Semper Floreat kent ook expats!): Bedenk en onderneem acties ter onverwijde verwijdering van de letters “be” uit de naam van onze schoolkrant. Immers, de woordcombinatie “tolle belege” suggereert belegenheid, oudbakkenheid, vervul, versterving; dat is vermijdbare ‘chienlit’. De categorische imperatief Tolle Lege (‘Neem ter hand die krant en lees de Erasmiaanse inhoud’) past veel beter bij de huidige vooruitstrevende Semper Floreat-bestuursstijl dan het vorige eeuwse-gezeur over belegenheid.

‘Tempora mutantur et nos mutamur in illis’ Niet ruggelings de toekomst in, maar vooruit het verleden uit. Schrap de letters “be” uit Tolle Belege ten bewijze van ons streven ons alumni-journaal krachtiger en informatiever uit zijn eigen verleden te doen herrijzen zoals ooit de vogel Phoenix sterker dan ooit uit zijn eigen as herrees.

door RIEUWERT KOK (1940)

Tolle Belege, een antwoord

Wat lees ik daar nu toch van Rieuwert Kok? Hij wil het ‘belege’ na ‘Tolle’ weg hebben. Tolle Lege is hem genoeg. Mirabile dictu. Ongelooflijk. Hoe kan ik het, zó verwant aan Rieuwerts edele gedachten en bezonnen denkbeelden, het nu zó oneens, zo grondig oneens zijn met hem. Hoe dreigt hij onze zo uitstekende relatie die juist door Tollebelege nog meer inhoud kreeg, licht in de waagschaal te stellen met deze zo onbezonnen oproep aan ons lezers.

Laat Tollebelege aan de jeugd, aan de prille en nog niet ten volle gerijpte geesten, die misschien nog niet ten volle beseffen welk spotziek grapje er in Tollebelege verscholen zit. En houd, Rieuwert, dat prachtige en toepasselijke ‘belege’ voor ons ouderen als een diepzinnig en waardevol, spitsvondig en zelfs geestig bedoeld epitheton ornans. Steeds als mijn vrouw mij naar de kaasboer zendt om onze voorraden aan te vullen, koop ik, Tollebelege gedachtig, oud van leeftijd, jong van hart die heerlijke jong-belegen kaas, die soms en naar mijn mening ten onrechte licht-belegen wordt genoemd. Die jong-belegen die ik dan wat later op de avond tot mij neem met een glas volkomen gerijpte, tot rust gekomen, voor consumptie meer dan geschikte, ja, belegen wijn uit onze Brabantse wijnkelder, waarmee immers noch Rotterdamse noch Gelderse kelders vermogen te wedijveren. En zelfs als wij geen kelder, maar slechts een kast zouden hebben, dan nog, ja dan juist zouden wij de belegen fles liever schenken dan de lege. En zouden wij geen wijn drinken maar bier - zeker ook redelijk gangbaar in deze warme contreien - we zouden het kostelijk prikkelende, inspirerende, goed uitgegiste, ja, belegen bier nemen.

“Quod est in poculo etiam in libero.” Een citaat van Horatius, naar men mag aannemen, de grote dichter zo veel ouder en klassieker dan Augustinus die ons Tolle lege schonk. Wat voor spijs en drank geldt, zo mogen we toch deze woorden verstaan, zou dat niet eens te meer voor onze geestelijke voeding gelden, voor het kloeke blad dat ons als oud-alumni samen bindt: Tollebelege!

Werp Rieuwert elke gedachte van je af, dat ‘belege’ ook maar iets te maken zou kunnen hebben met muffig, sullig, verouderd, krakkemikkig of versleten. Belege heeft in volle rijpheid de tijd getrotseerd: Tollebelege floreat et crescat.

door EPPO VAN VELDHUIZEN

Tolle Belege, de verklaring

Beste trouwe schrijvers aan de Tolle, Het is een genot om jullie beiden ook eens tegenover elkaar aan te treffen, waar jullie het over het algemeen roerend met elkaar eens schijnen te zijn. Het “belege” van Tolle Belege is echter geen verwijzing naar “belegen”, een bijvoeglijk naamwoord, dat te gebruiken is in combinatie met kaas en bands als de The Rolling Stones. Het is namelijk een kwinkslag bedacht door een docent Duits, de heer van der Harst, en derhalve een Germanisme. Het woord “Belege” betekent document, waardoor de strijdkreet verandert van “Pak op en lees” in “Pak op dat document” of “Geweldig document”, als het helemaal gegermaniseerd wordt. Een leraar Duits en een kwinkslag is inderdaad een wonderlijke combinatie, maar hiermee is de naamgeving in ieder geval verklaard. De naam “Tolle Lege” is geen alternatief, want die naam is nog steeds in gebruik als naam van de huidige schoolkrant. Die naam wordt trouwens ook vaak gebruikt als benaming voor verenigingen, die zich richten op Bijbelstudie en siert vaak de gevels van christelijke boekwinkels.

Om in stijl af te sluiten en met acht jaar Latijn op zak: Ex falso sequitur quodlibet.

door WALTER BAGHUIS

NU

Speciaal voor Tolle-lezers

GRATIS INSTALLATIE

Iedere theeleut heeft zijn vertrouwde ritueel. Zijn favoriete melange. Zijn ultieme glas of porseleinen kopje. En iedere theeleut kent het geheim van een perfect kopje thee: vers kokend water. Met de Quooker hebt u dat altijd bij de hand. Vers, gezuiverd, doorgemaakt water. In twee seconden. De koektrommel pakken kost nog meer tijd.

Voor honderdduizenden gebruikers is de Quooker inmiddels een onmisbare hulp in de keuken. Omdat de kokend-water-kraan veilig, zuinig en multi-inzetbaar is. Omdat je met één draai aan de knop dat snelle kopje thee zet, bijvoorbeeld.

Naast de 'gewone' Quooker is er de Quooker COMBI. Een reservoir in het keukenkastje dat niet alleen kokend water (100°C) levert via de Quooker-kraan, maar ook warm water (50-65°C) via de keukenmengkraan. Waarmee het meteen de zuinigste warmwatervoorziening voor uw keuken is.

Thee en koffie zetten, pasta en groenten koken, babyflesjes steriliseren, pannen ontvetten...

Meer weten over de vele toepassingen van de Quooker? Bel 0180-420488 of kijk op www.quooker.nl.

Indien u als trouw Tolle-lezer een Quooker COMBI Basic chroom (twv € 1145,-) bestelt wordt deze gratis geplaatst (normaal € 195,-). Mail naar w.peteri@quooker.nl, vermeld even dat u een Tolle-lezer bent, en wij bellen u om een afspraak te maken voor gratis installatie door onze monteur.

cafetière-koffie

pasta koken

pannen ontvetten

filterkoffie

steriliseren

thee zetten

Quooker®

DE KOKEND-WATER-KRAAN

De kracht van een bankje in het park

door EVELINE BRUIJN

De palmen wuiven in de wind. Sommige van de bomen in deze oude paleistuin hebben herfstachtige kleuren gekregen, maar de palmen zijn nog net zo groen als in de zomer. De lucht is blauw, met af en toe een witte vlek of streep. De zon schijnt haar glinsterende licht op de omringende monumentale panden. De lucht is fris volgens de Catalanen en aangenaam volgens de Nederlandse toeristen. Het is zondagmiddag en het parkje waarin ik me ophoud wordt druk bezocht. Kinderen spelen in de zandbak, ouders kijken toe, grootouders maken een dagelijks ommetje.

Het is herfst in Barcelona. Mijn eerste herfst in een stad, die even zo dynamisch als rustgevend is.

Ik voel me hier thuis. Hier, op deze plek, die me in bijna niets aan mijn vaderland doet denken. De beelden die nog niet eerder aan mijn netvlies voorbij trokken prikkelen mijn geest. De mij onbekende gebruiken verbreden mijn zicht. Ik nam het al vaker waar: vervreemding maakt het mij gemakkelijker me thuis te voelen. Niet het soort thuis dat een beroep doet op gelijkheid en herkenning. Nee, het is een thuis dat volgt na loskoppeling, dat opgeroepen wordt door afstand, dat zich nestelt in anders zijn. Het vergt een huis dat je bij uitstek zelfstandig bewoont. Bankjes in parken lenen zich daar uitstekend voor. Ze brengen je naar dat huis. Het thuis van de ziel.

Over bankjes gesproken; het is inmiddels meer dan twaalf jaar geleden dat ik 'in de bankjes' van het Erasmiaans Gymnasium verschillende bundels aan informatiestromen tot mij gericht kreeg. Van de meeste bundels herinner ik mij zeer weinig. De stof kwam wel tot me, maar ik nam de moeite niet om de essentie te ontrafelen. Laat staan dat het werkelijk doordrong. Misschien dat ik toen al liever een bankje in een park had gehad. Maar misschien ook heeft de behoefte aan observatie zich pas later in mij ontwikkeld. Feit blijft dat ik in die tijd drukker bezig was met het spiegelen van mijn omgeving, dan dat ik probeerde mijn eigen antwoorden te vinden. Ik liet mij leiden door datgene waarvan ik dacht dat anderen het graag zouden willen zien. Alsof je dat ooit juist kunt inschatten. Maar ik had de illusie toen nog.

Tot ik erachter kwam dat ware levenskunst een vaardigheid vereist die ik niet op school had geleerd. Althans, mij heeft dat soort informatiebundel nooit bereikt. Hoezeer mijn schooltijd, met alle mogelijkheden die ik kreeg, mij ook gevormd heeft, er was iets dat geen docent mij ooit bijbracht. Iets dat ik in geen enkel biologieboek terugvond, noch in mijn geschiedenisles, noch in wiskundige formules. Mij werd geleerd te bestuderen, te reproduceren, te argumenteren. Observeren leerde ik niet. Niemand vertelde mij dat je de grootste schat niet vindt in boeken. Dat die niet uitgedrukt wordt in cijfers. Hoewel ik vijf talen in mijn eindexamenpakket had, was er één taal waarin ik voor altijd een autodidact zou blijven. Het was de taal van mijn hart.

En nu ik hier zit, op dit door palmen omringde bankje, besef ik me hoe beperkt het zicht van een schoolverlater is. Hoe moeilijk het dan kan zijn je eigen weg door het leven te vinden. Gewapend met gegronde kennis kom je in je vervolgstudie een heel eind, maar wat heb je daaraan als je niet weet hoe een vervolgstap te bepalen? Het was het leven dat me leerde dat het hart niet jaagt, maar is. Ik leerde dat ik stil moest zijn, heel stil, om de taal van het hart te kunnen begrijpen. Het hart toont zich in het verdriet om verloren illusies en in de vreugde om hervonden liefdes. Het laat zich schreeuwend horen als de weerstand te groot wordt om verder te gaan op de ingeslagen weg. Het glimt in de ogen van de geliefde die zo plotseling je pad kruist. Het huilt als je voor de zoveelste keer weigert te luisteren. Het hart lijkt grillig, maar is in wezen consequent. Hoe onwenselijk soms ook: het vertelt je de waarheid.

En, het wijst je de weg. Niet alleen onderweg in onze innerlijke wereld, maar ook in verbinding met de ander, met de wereld om ons heen. Het bewijs daarvoor vind je – letterlijk – op straat. Je ziet het in de korte aanraking van de jongen die de oude vrouw helpt bij het oversteken, in het geanimeerde gesprek tussen twee goede vriendinnen op een terras. Je ziet het in de ogen van de straatartiest die zijn passie leeft. Je hoort het in het huilen van het kind dat haar moeder kwijt is.

Het is overal, en toch: wat ik mis is de waardering voor de kracht van het hart. Ik krijg de indruk dat er andere zaken van groter belang zijn. Dat we meer geven om geld, macht en status dan om de verbinding met ons hart. Ik heb continu het idee dat we haast hebben, dat we niet weten hoe te zoeken, omdat we nooit leerden waar te vinden. Ik maak me zorgen. Ik begrijp niet goed waar het fout is gegaan. Ik zie wel dát het fout is gegaan. We zijn dolend. We weten niet waarheen. We voelen ons eenzaam, onbegrepen, gefrustreerd. Omdat we nooit leerden de signalen te herkennen, laat staan deze te interpreteren. De paradox van deze tijd is dat het menselijk vernuft ons in staat stelt onze plaats waar ook ter wereld exact te bepalen. We ontwikkelden systemen als GPS en Google Maps. Maar ons innerlijk kompas is van slag.

Wat we nodig hebben is ontvankelijkheid voor dat wat zich aandient, oog voor emotionaliteit en intuïtie, empathie voor onszelf en onze medemens, aandacht voor verbinding en harmonie. Het zijn typisch vrouwelijke eigenschappen. Wat overigens niet wil zeggen dat ze zich uitsluitend in vrouwen manifesteren.

We hebben geen tekort aan bankjes in parkjes, die zijn overal ter wereld te vinden. Wat we missen is de zijnskracht om daadwerkelijk op het bankje plaats te nemen. Ons verlangen te doen, te handelen en te sturen blijft overheersen. Dat komt voort uit een teveel aan mannelijke kracht. Die zou gecompenseerd moeten worden door zijn vrouwelijke tegenhanger. De potentie tot een balans in beide krachten is in ieder mens aanwezig. En, in iedere groep, in iedere organisatie, in

de politiek, in de wereldeconomie. Zo bezien is het neerstrijken op een bankje essentieel, niet alleen voor ieder mens, maar voor de balans in de wereld als geheel. De plaats van het bankje is daarbij van ondergeschikt belang. Veel belangrijker is de wil om terug te keren.

Ik kijk om me heen. De schemer begint in te vallen. De papegaaien die de palmen bewonen laten zich luid kwetterend horen. Ik ben gaan houden van de momenten op dit bankje. Net zoals ik ook houd van de herinneringen aan mijn tijd 'in de schoolbankjes' van het Erasmiaans. Hoewel ik er de taal van mijn hart niet leerde spreken, verzamelde ik er wel de nodige onvergetelijke herinneringen. Daarbij bestaat er misschien geen wiskundige formule die het innerlijk kompas doet spreken; ik was toch blij toegelaten te worden tot de universiteit. Bovendien, al was ik toentertijd nog niet in staat de diepere boodschap van de Latijnse teksten te doorgronden, ik pluk nu dagelijks de vruchten van mijn basis in die taal. Ik leerde er makkelijker Spaans door. En het helpt me het Catalaans te ontcijferen. Zo blijkt wederom: de tijd van 'of-of' is al lang voorbij. Het gaat om integratie, verbinding en balans.

Het is tijd om te gaan. Ik kijk nog een keer om naar het bankje, dat daar gewoon maar een bankje staat te zijn. En ik, die naar huis keert om te eten en te slapen.

Eveline Bruijn deed in 1998 eindexamen op het Erasmiaans. Na een jaar in het buitenland gestudeerd en gewerkt te hebben begon ze met een studie psychologie in Utrecht. Na twee jaar stapte ze over op de studies bedrijfskunde (EUR) en culturele antropologie (UU). In 2006 studeerde ze in beide studies af. Vanaf 2008 werkt ze als freelance tekstschrijfster onder de naam Just Eve. Naast haar werk in opdracht, schrijft ze momenteel aan een boek, waarin haar zoektocht naar 'het vrouwelijke' centraal staat. Ze woont in Barcelona, tevens het decor van haar boek, dat in 2011 verwacht wordt. Voor meer informatie, houd haar website in de gaten: www.just-eve.com

“Het hart
lijkt grillig,
maar is
in wezen
consequent”

Nieuwjaarsvieringen 'Her en Der'

Als wij ons hier op oudejaarsavond om 22.00 uur nog door de oliebollen heen zitten te worstelen, vliegen de gillende keukenmeiden al rond op Kiritimati (Kersteiland). En als men zich de volgende ochtend in Wenen aan het inklappen is voor Strauss' Radetzky-mars tijdens het nieuwjaarsconcert, zijn eindelijk de burgers van Samoa aan de beurt. Oud en nieuw jaar is een feest dat wereldwijd wordt gevierd, maar vanwege de tijdzones wel op verschillende tijdstippen. En in sommige culturen zelfs op totaal andere data.

Vadertje vorst

Na de Russische Revolutie in 1917 werden nogal wat kerken met de grond gelijk gemaakt, dichtgetimmerd of omgetoverd tot fabriek. Kerstmis –en alles wat ook maar in de verste verte met het geloof te maken had– werd taboe. De Kerstman werd dan ook hoogstpersoonlijk in zijn troika door Lenin de laan uitgestuurd. Omdat er toch iemand moest zijn om cadeaus aan kinderen uit te delen, riep onze grote kindervriend Stalin de kerstman in de dertiger jaren weer terug, zij het als Nieuwjaarsman, alias Ded Moroz (vrij vertaald: Vadertje Vorst). Deze bebaarde herintreder werd voortaan geassisteerd door zijn kleindochter Snegoerotsjka (Sneeuwvlokje) en mocht in geen enkel opzicht lijken op de Bourgondische Kerstman met zijn glimmende, vette wangen. Ded Moroz ziet er met zijn helblauwe bontjas en een ijspegel als staf, dan ook uit als een fitte leptosoom.

Inmiddels maakt de kapitalistische Kerstman – in zijn verschijning toch een kloon van Karl Marx – het leven van Vadertje Vorst nogal zuur. Toch willen veel Russen Ded Moroz voor geen goud kwijt. Hij hoort bij hen als de sneeuw op de koepels van het Kremlin, zo vinden ze. Ded Moroz zelf waait met alle winden mee. In 2006 organiseerden diverse Kerstmannen van over de hele wereld hun eigen G8 in St. Petersburg. Ded Moroz was gastheer voor onder meer Father Christmas, Père Noël, der Weihnachtsmann en de Finse kerstman Yelloupokki. Als Unie van Verenigde Kerstmannen riepen ze op tot wereldvrede en hoopten dat de mensheid meer aan hen zou hebben dan aan de echte G8.

Nieuwjaar voor gevorderden

Het jaar van de tijger loopt ten einde, dat van het konijn nadert. De datum van het Chinese Nieuwjaar valt niet altijd en overall op dezelfde dag. Nogal een ingewikkeld verhaal, maar het heeft te maken met de stand van de maan. Hoe het ook zij, in 2011 valt het op 3 februari. Voordat Chinezen aan het nieuwe jaar kunnen beginnen, moeten ze eerst het oude fatsoenlijk afsluiten. Het draait allemaal om een schone lei: je maakt je huis grondig schoon, knipt je haar, koopt nieuwe kleren en in het meest ideale scenario betaal je ook al je schulden af. Reden waarom president Hu Jintao collega Bush jarenlang vergeefs uitnodigde om samen eens oud op nieuw te vieren.

Tijdens de Chinese Nieuwjaarsperiode vindt een enorme menselijke landverhuizing plaats. Chinezen van over de hele wereld trekken bepak en bezakt naar huis. Want Nieuwjaar moet met de familie gevierd worden. Het is overigens wél een feest voor gevorderden. Want er zijn nogal wat do's en vooral don'ts, die bij overtreding het nieuwe jaar flink kunnen vergallen. Tijdens het Nieuwjaarsfeest moeten messen, scharen en alle andere scherpe voorwerpen verstopt worden, omdat ze anders de voorspoed van het nieuwe jaar in stukken snijden. Er mag ook niks gebroken worden, vooral met spiegels moet voorzichtig worden omgesprongen. En ook de woordkeuze is essentieel. Woorden die ook maar in de verste verte te maken hebben met tegenspoed of pech, moeten beslist worden vermeden. Verder: niet vloeken of schelden en de eerste vijftien dagen van het nieuwe jaar géén begraafplaatsen of rouwplechtigheden bezoeken.

Wie met al deze voorschriften niet goed uit de voeten kan, zou het ook eens over een andere boeg kunnen gooien: gebruik veel rood! Rood jaagt niet alleen boze geesten weg, maar staat ook garant voor voorspoed op financieel gebied. Volgens oude legenden namelijk kon de mensenetende veelvraat Nian ongemerkt huizen binnendringen. Heel het jaar verbleef Nian onopgemerkt op de zeebodem, alleen bij de overgang van oud op nieuw kwam hij wraaklustig tevoorschijn. Alert Chinezen kregen echter snel in de gaten dat Nian allergisch was

voor rood en voor kabaal. Vandaar ook al dat Chinese vuurwerkgeweld her en der in de wereld. Puur ter bescherming tegen die ellendeling. Uiteraard is al het vuurwerk altijd in rood papier verpakt. Vuilnisophalddiensten in Amsterdam, Den Haag en Rotterdam zijn gewaarschuwd: veeg die rode vuurwerkresten niet weg. Gewoon liggen laten! Anders kunnen ze in het jaar van het konijn naar een loonsverhoging fluiten!

Nieuwjaarskruiden

Joden bereiden zich goed voor op het nieuwe jaar. Ze denken na over hun gedrag van het afgelopen jaar en vragen vergeving aan een ieder die ze hebben gekwetst. En omdat dat mogelijk onbedoeld is gebeurd, vragen ze voor de zekerheid dus maar vergeving aan iedereen die ze kennen.

Een oud gebruik op Rosj Hasjana (joods nieuwjaar) is tasjliech. Letterlijk betekent dat: wegwerpen en staat symbool voor het zich ontdoen van de zonden van het afgelopen jaar. Men gaat voor de tasjliech naar stromend water met vissen erin en werpt hier broodkruiden in onder het prevelen van een gebed. Als er geen stromend water met vissen in de buurt is, mag het ook in de wc, bij de waterpomp of in de gootsteen.

Omdat er steeds meer vraagtekens ontstonden over het soort kruiden dat gebruikt moest worden, maakte de Amerikaanse Rabbi Richard Israel een kruidenlijst met een knipoog: witbrood voor gewone zonden, Frans stokbrood voor exotische zonden, voor duistere zonden roggebrood, voor complexe zonden meergranenbrood. Inmiddels is de lijst is op internet een eigen leven gaan leiden en wordt enthousiast aangevuld: fortune cookies voor gokken in China; thuisgebakken brood voor het verwaarlozen van je gezin; honingkoek voor het pesten van je vrouw; hamkaas-stengels voor het eten van ham; en voor het discrimineren van moslims: croissantjes.

Laatste niet onbelangrijke tip van Rabbi Israel: Laat niemand je kruiden zien.

Sla-feest

'Aha, daar hebben ze niet van terug', moet Geert gedacht hebben toen hij zijn film Fitna in elkaar knutselde en daarin een foto monteerde van uiterst treurig kijkende moslims met bloederige messen. Het bloed op die foto heeft echter niks met terrorisme of agressie te maken. Het blijkt te gaan om het sjiitische Asjoera-ritueel, dat deel uitmaakt van de islamitische Nieuwjaarsperiode. Voor de sjiieten is de dag van Asjoera een dag van rouw, onverbreeklijk verbonden met de meest verschrikkelijke moorden in de geschiedenis van de islam. Op sommige plekken in Pakistan en Libanon lopen sjiieten in optocht als flagellanten door de straten, de zweep beurtelings over de linker en rechtschouder halend. Maar in Iran, het belangrijkste sjiitische land ter wereld, is dat verboden. 'Als je zo nodig bloed wilt laten vloeien', zo redeneert men daar, 'dan doneer je maar bloed bij je lokale Rode halve maan.'

Ook in Nederland komen al jarenlang sjiieten samen voor het Asjoera-ritueel. Met metalen karwatsen en vers geslepen messen geselen ze zichzelf tot bloedens toe. Nederlandse moslimjeugd noemt Asjoera dan ook het 'sla-feest'. Sommigen vinden het absurd, anderen vinden het juist een waardevolle cultuuruiting: we doen toch niemand kwaad? Toch besloot de Haagse Pakistaans sjiitische gemeenschap in 2007 om de zelfkastijding te verbieden, omdat ze met het oog op de publieke opinie niet aanstootgevend wilden zijn. Daarom zijn de Asjoera herdenkingen tegenwoordig niet meer zo dramatisch en bloederig als in voorgaande jaren.

Poederfuif

Op zondag 20 maart 2011 vieren hindoes over de hele wereld het Holi-feest. Alle heugelijke dingen worden op die dag in één ruk meegepikt: Nieuwjaar, het begin van de lente, de overwinning van het goede op het kwade, van de kennis op de onwetendheid en van de

waarheid op de leugen. En dat wordt uitbundig gevierd. Mensen besprenkelen elkaar met gekleurde poeders, houden elkaar voor de gek en dansen en zingen in de straten. In India is het een periode waarin alle bestaande structuren en patronen worden doorbroken. Vrouwen uit de laagste kaste hollen met harken achter de priesterlijke Brahmanen aan; en de kasteloze onaanraakbaren krijzen hun gemeenste scheldwoorden naar de handelaarskaste. Als de wereld even op zijn kop heeft gestaan – ook al is het maar één keer per jaar – kan iedereen er weer een jaartje tegen. Zo'n ontregelend feest heeft dan ook een reinigende functie. Overigens is Holi in India ook het excuusfeest om legaal vreemd te gaan. Als in het kastensysteem het materiaal wat al te lang intern heeft gerecycled, kan een scheutje verse genen wonderen doen.

In Nederland wonen, met name in de Randstad, ongeveer 160.000 hindoes. Voornamelijk afkomstig uit Suriname. Zij vieren hier vooral de symboliek van de Holigedachte. In een uitzinnige poederfuif bestrooien ze zichzelf en elkaar met bont gekleurde poeders. Al die verschillende kleuren staan voor de verschillende kasten, die zich mengen tijdens Holi. Om ook een steentje bij te dragen aan onze multiculturele samenleving organiseerde de hindoeïstische gemeenschap van Den Haag een paar jaar geleden een groots Holi-feest. Voor alle stad- en landgenoten van alle kleuren. De Hindoe omroep OHM was er uiteraard ook bij. De dienstdoende verslaggever begon schoon aan zijn reportage, maar werd zichtbaar in beeld van alle kanten bestrooid met kleuren. Als een toverbal stond hij vervolgens burgemeester Wim Deetman te woord, die onaangeraakt in zijn vertrouwde biggetjeskleur, alle Hindoestanen een welgemeend gelukkig Nieuwjaar toewenste.

Nieuwjaarsspeters

Het boeddhistisch nieuwjaar vindt meestal ergens in april plaats. Elk boeddhistisch land viert het op zijn eigen manier en op zijn eigen dag. In Thailand, waar 95 procent van de bevolking boeddhist is, vieren ze 'Songkran'. In de grote steden duurt dat vaak drie dagen tot een week, al kijkt men niet op een dag meer of minder. Van oorsprong was Songkran een gewijde nieuwjaarsplechtigheid in de tempel en vooral ook een moment voor de jeugd om de oudere generatie te eren, door

geparfumeerd water over oude, rimpelige handen te sprenkelen.

Dat eerbiedige sprenkelen is in de loop der tijd geworden tot een woest water-smijtfestijn. Op alle Thaise wegen, viaducten en bruggen staan joelende Thai –bij voorkeur in familieverband– klaar met emmers, tuinslangen, waterpistolen, jerrycans en waterkannonnen om iedereen die ze ook maar in het vizier krijgen nat te krijgen. Niemand ontkomt er aan, ook bejaarden niet. Met name nog droge mensen zijn favoriete mikpunten. Veel expats sluiten zich dagenlang op in hun resorts, uit angst om de haverklap weer een ijskoude klets over zich heen te krijgen. Maar toeristen vinden het een giller en reisbureaus promoten Songkran dan ook als 'een echte aanrader'. Wel adviseren ze hun klanten om dure elektronica goed in plastic te verpakken, dan wel op de hotelkamer achter te laten.